LIETUVOS RESPUBLIKOS PROFESINIŲ PENSIJŲ KAUPIMO Į S T A T Y M A S

2006 m. liepos 4 d. Nr. X-745
Vilnius

PIRMASIS SKIRSNIS BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymo sritis

1. Šis įstatymas reglamentuoja profesinių pensijų kaupimo organizavimo sąlygas ir tvarką Lietuvos Respublikoje.

2. Šiuo įstatymu siekiama suderinti profesinių pensijų kaupimo reglamentavimą su Europos Sąjungos teisės aktais, nurodytais įstatymo priede.

3. Šis įstatymas taikomas visoms asociacijoms, veikiančioms kaip profesinių pensijų fondo(-ų) dalyvių asociacijos (toliau – pensijų asociacija) Lietuvos Respublikoje. Asociacijų įstatymas pensijų asociacijoms taikomas tiek, kiek jų statuso nereglamentuoja šis įstatymas. Gyvybės draudimo įmonių profesinių pensijų kaupimo veiklai šio įstatymo taikymas yra numatytas jo septintajame skirsnyje.

4. Bet koks finansuojančio subjekto įsipareigojimas dėl profesinių pensijų kaupimo savo darbuotojams gali būti įgyvendinamas:

1) per pensijų asociaciją, veikiančią pagal šį įstatymą arba kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje įsteigtą analogišką subjektą (toliau – analogiškas subjektas);

2) sudarant gyvybės draudimo sutartį, pagal kurią kaupiamos profesinės pensijos gyvybės draudimo įmonėje.

5. Šio straipsnio 4 dalyje numatyti reikalavimai netaikomi finansuojančio subjekto įsipareigojimams, įgyvendinamiems mokant įmokas į pensijų fondą, veikiantį pagal Lietuvos Respublikos papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymą, ir finansuojančio subjekto įsipareigojimams, kylantiems iš draudimo sutarčių, kurių nereglamentuoja šis įstatymas.

6. Kai Lietuvos Respublikoje įsteigta pensijų asociacija ar draudimo įmonė, vykdanti profesinių pensijų kaupimą, priima įmokas iš Europos Sąjungos valstybės narės jurisdikcijoje esančio finansuojančio subjekto, ji turi laikytis tos valstybės narės socialinės apsaugos ir darbo teisės aktų, taikomų profesinių pensijų srityje ir, jei nustatyta, investavimo taisyklių, taikomų toje valstybėje narėje kitų valstybių pensijų asociacijų ir analogiškų subjektų profesinių pensijų fondams.

7. Šis įstatymas netaikomas pensijų fondams, veikiantiems pagal Pensijų kaupimo įstatymą ir Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymą.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Analogiškas subjektas –** pensijų asociacijai prilyginamas (analogiškas) subjektas, tuo pačiu tikslu įsteigtas kitoje valstybėje narėje, neatsižvelgiant į jo teisinę formą ar į tai, kaip jis vadinamas buveinės valstybėje narėje.

2. **Apibrėžtų įmokų profesinių pensijų fondas** (toliau – **apibrėžtų įmokų pensijų fondas) –** profesinių pensijų fondas, kuriame dalyviams priklausančių pensijų išmokų dydis priklauso nuo sumokėtų įmokų ir turto vertės pokyčio, o pensijų išmokos dydis negarantuojamas.

3. **Apibrėžtų išmokų profesinių pensijų fondas** (toliau – **apibrėžtų išmokų pensijų fondas) –** profesinių pensijų fondas, kurio taisyklėse garantuojama tam tikro dydžio investicijų grąža arba tam tikro dydžio pensijų išmoka ir kurio pensijų išmokų dydis nėra tiesiogiai priklausomas nuo sumokėtų įmokų ir turto vertės pokyčio.

4. **Apskaitos vienetas –** kaip ši sąvoka apibrėžta Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatyme.

5. **Biometrinės rizikos –** rizikos, susijusios su dalyvio mirtimi, žala sveikatai dėl nelaimingo atsitikimo, darbingumo netekimu, liga ar ilgaamžiškumu.

6. **Buveinės valstybė narė –** Europos Sąjungos valstybė, kurioje yra pensijų asociacijos ar analogiško subjekto buveinė ir jo pagrindinė administracija arba, jeigu šis subjektas neturi buveinės, jo pagrindinė administracija.

7. **Europos Sąjungos valstybė** (toliau – **valstybė narė) –** kaip ši sąvoka apibrėžta Kolektyvinio investavimo subjektų įstatyme.

8. **Finansuojantis subjektas (įmokų mokėtojas) –** bet kuri įmonė, įstaiga ar organizacija ar fizinis asmuo, veikiantis kaip darbdavys arba savarankiškai dirbantis asmuo ir mokantis pensijų įmokas į pensijų asociacijos profesinių pensijų fondą(-us) arba sudaręs gyvybės draudimo sutartį, pagal kurią kaupiamos profesinės pensijos.

9. **Gyvybės draudimo įmonė** (toliau – **draudimo įmonė) –** įmonė, įsteigta Lietuvos Respublikoje ir veikianti Akcinių bendrovių ir Draudimo įstatymų nustatyta tvarka, kitų Europos Sąjungos valstybių narių gyvybės draudimo įmonės filialas, įsteigtas Lietuvos Respublikoje ir veikiantis Draudimo įstatymo nustatyta tvarka.

10. **Gyvybės draudimo sutartis, pagal kurią kaupiamos profesinės pensijos –** gyvybės draudimo įmonės, turinčios teisę vykdyti profesinių pensijų kaupimo veiklą, ir finansuojančio subjekto (draudėjo) draudimo sutartis, pagal kurią finansuojantis subjektas (draudėjas) įsipareigoja mokėti joje nustatytą įmoką, o finansuojančio subjekto darbuotojai (ar savarankiškai dirbantis asmuo, kai jis pats moka pensijų įmokas) draudimo sutarties bei šio įstatymo nustatyta tvarka ir sąlygomis įgyja teisę į pensijų išmokas.

11. **Grynieji aktyvai –** kaip ši sąvoka apibrėžta Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatyme.

12. **Išmokų gavėjas –** asmuo, gaunantis pensijų išmokas.

13. **Išvestinės investicinės priemonės –** kaip ši sąvoka apibrėžta Kolektyvinio investavimo subjektų įstatyme.

14. **Komandiruotas darbuotojas –** asmuo, išsiųstas laikinai dirbti į kitą valstybę narę ir kuriam pagal ES Tarybos Reglamento Nr. 1408/71/EEBII dalies sąlygas toliau taikomi kilmės valstybės narės teisės aktai.

15. **Minimalus dalyvavimo laikotarpis –** pensijų asociacijos įstatuose ar profesinių pensijų fondo(-ų) taisyklėse nustatytas minimalus dalyvavimo pensijų asociacijos profesinių pensijų fonde(-uose) laikotarpis, ne ilgesnis kaip 2 metai, kurio neišbuvus, išskyrus šio įstatymo 23 straipsnio 7 dalyje bei 26 straipsnio 2 dalyje numatytas išimtis, laikoma, kad dalyvis neįgijo nuosavybės teisių į jo vardu profesinių pensijų fonde sukauptą pensijų turto dalį. Minimaliu dalyvavimo laikotarpiu sudarius gyvybės draudimo sutartį, pagal kurią kaupiamos profesinės pensijos, yra laikomas ne ilgesnis kaip 2 metų draudimo taisyklėse nustatytas nuo dalyvio apdraudimo skaičiuojamas laikotarpis, kuriam pasibaigus finansuojantis subjektas praranda teisę būti naudos gavėju to dalyvio atžvilgiu ar atgauti išperkamąją sumą, sukauptą iš dalyvio vardu mokėtų įmokų.

16. **Nepriekaištingos reputacijos asmenys –** kaip ši sąvoka apibrėžta Draudimo įstatyme ir Vertybinių popierių rinkos įstatyme.

17. **Pensijų anuitetas –** kaip ši sąvoka apibrėžta Pensijų sistemos reformos įstatyme.

18. **Pensijų asociacija –** asociacija, veikianti pagal šį įstatymą profesinių pensijų kaupimo tikslu, įsteigta atskirai nuo finansuojančio subjekto (darbdavio) ar savarankiškai dirbančių asmenų interesams atstovaujančios organizacijos ir kurios tikslas – teikti savo pensijų fondo(-ų) dalyviams pensijų išmokas, susijusias su profesine veikla, pagal pensijų asociacijos steigimo sutartį.

19. **Pensijų fondo dalyvis** (toliau – **dalyvis) –** pensijų asociacijos narys, pasirinkęs asociacijos profesinių pensijų fondą, o jo profesinė veikla suteikia ar suteiks teisę gauti pensijų išmokas pagal šio profesinių pensijų fondo taisykles.

20. **Pensijų turtas –** kaip ši sąvoka apibrėžta Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatyme.

21. **Pensijų turto valdymas:**

1) investicinių sprendimų priėmimas ir vykdymas;

2) buhalterinės apskaitos tvarkymas, teisės aktų laikymosi vidaus kontrolė, grynųjų aktyvų skaičiavimas, profesinių pensijų fondo dalyvių sąrašo tvarkymas, pensijų sąskaitų atidarymas, tvarkymas ir uždarymas, operacijų, susijusių su pensijų įmokų priėmimu ir pensijų išmokų mokėjimu (išskyrus atliekamas pensijų turto saugotojo), vykdymas, pinigų konvertavimas į apskaitos vienetus ir apskaitos vienetų konvertavimas į pinigus, pajamų paskirstymas, apskaitos vieneto vertės nustatymas, atsiskaitymas sandorių pagrindu, duomenų apie atliktas operacijas saugojimas;

3) rinkodaros veikla, informacijos teikimas turto valdymo sutartyse nustatyta tvarka;

4) kita veikla, susijusi su šios dalies 1-3 punktuose nurodyta veikla.

22. **Periodinė ataskaita –** kaip ši sąvoka apibrėžta Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatyme.

23. **Pinigų rinkos priemonės –** kaip ši sąvoka apibrėžta Kolektyvinio investavimo subjektų įstatyme.

24. **Priimančioji valstybė narė –** valstybė narė, kuri nėra buveinės valstybė narė ir kurios socialinės apsaugos ir darbo teisės normos, reglamentuojančios pensijų kaupimą profesinių pensijų fonduose, taikomos finansuojančio subjekto ir dalyvių santykiams.

25. **Profesinės pensijos (pensijų išmokos) –** profesinių pensijų fondo taisyklėse numatyta išmoka šio fondo dalyviui, sulaukusiam joje nustatytą senatvės pensijos amžių ar atitinkančiam kitas profesinių pensijų fondo taisyklėse numatytas sąlygas pensijų išmokai gauti, teisė į kurią yra susijusi su dalyvio profesine veikla ir kuri bent iš dalies buvo kaupiama iš finansuojančio subjekto pensijų įmokų. Pensijų išmokomis nelaikomi priedai ir išmokos, nustatyti šio įstatymo 23 straipsnio 3 dalyje ir 29 straipsnyje.

26. **Profesinių pensijų fondas** (toliau – **pensijų fondas) –** fondo dalyviams ir šio įstatymo nustatytais atvejais įmokų mokėtojams bendrosios dalinės nuosavybės teise priklausantis pensijų turtas.

27. **Profesinių pensijų fondo taisyklės** (toliau – **pensijų fondo taisyklės) –** šio įstatymo nustatyta tvarka patvirtintas dokumentas, apibrėžiantis pensijų įmokų mokėjimo, pensijų turto investavimo tvarką ir nustatantis, kokios pensijų išmokos ir kokiomis sąlygomis yra suteikiamos pensijų fondo dalyviams, taip pat kitas šio įstatymo reikalaujamas nuostatas.

28. **Savarankiškai dirbantys asmenys –** kaip ši sąvoka apibrėžta Valstybinio socialinio draudimo įstatyme.

29. **Techniniai atidėjiniai –** teisės aktų nustatyta tvarka apskaičiuota turto suma, atitinkanti finansinius iš pensijų asociacijos apibrėžtų išmokų pensijų fondo taisyklių atsirandančius pensijų asociacijos įsipareigojimus dalyviams.

30. **Vertybiniai popieriai –** kaip ši sąvoka apibrėžta Kolektyvinio investavimo subjektų įstatyme.

ANTRASIS SKIRSNIS
PENSIJŲ ASOCIACIJOS VEIKLOS NUOSTATOS

3 straipsnis. Pensijų asociacijos steigimas

1. Pensijų asociacija veikia pagal savo steigimo dokumentus, laikydamasi Lietuvos Respublikos įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų.

2. Pensijų asociacija steigiama sudarant pensijų asociacijos steigimo sutartį:

1) tarp darbdavio(-ių) ir darbuotojų arba jų įgaliotų atstovų, arba

2) tarp savarankiškai dirbančių asmenų, laikantis buveinės ir priimančiosios valstybės narės teisės aktų.

3. Pensijų asociacijos steigimo sutartyje turi būti nurodyta:

1) steigėjai (fizinių asmenų vardai, pavardės, asmens kodai ir adresai; juridinių asmenų pavadinimai, buveinės, kodai; steigėjų atstovų vardai ir pavardės ar pavadinimai, asmens kodai

(kodai);

2) steigiamos pensijų asociacijos pavadinimas;

3) asmenys, turintys teisę atstovauti steigiamajai asociacijai, jų teisės ir įgaliojimai;

4) steigimo sutarties sudarymo data.

4. Pensijų asociacijos steigimo sutartyje taip pat gali būti nurodyta:

1) steigėjų turtiniai ir neturtiniai įsipareigojimai, jų vykdymo tvarka ir terminai;

2) steigimo išlaidų padengimo tvarka;

3) ginčų tarp steigėjų sprendimo tvarka;

4) steigiamojo susirinkimo sušaukimo ir jo sprendimų priėmimo tvarka;

5) kitos šiam ir kitiems įstatymams neprieštaraujančios nuostatos.

5. Pensijų asociacijos steigėjai iki jos įregistravimo Juridinių asmenų registre ir įtraukimo į Profesinių pensijų fondų dalyvių asociacijų, kurios turi teisę veikti Lietuvos Respublikoje, sąrašą (toliau – Pensijų asociacijų sąrašas) parengia įstatų projektą ir sušaukia steigiamąjį susirinkimą. Steigiamajame susirinkime priimami pensijų asociacijos įstatai ir sudaromi valdymo organai.

6. Pensijų asociacijos steigėjai, kurių vardu finansuojantis subjektas įsipareigoja mokėti ir (ar) kurie patys už save mokės pensijų įmokas, ir finansuojantys subjektai nuo steigimo sutarties sudarymo momento tampa pensijų asociacijos nariais. Pensijų asociacijos nariais gali būti finansuojantys subjektai ir 16 metų sukakę veiksnūs fiziniai asmenys, kuriuos vienija profesiniai ar ūkio šakos, kurioje vykdo profesinę veiklą, požymiai ir kurie yra šios pensijų asociacijos pensijų fondo(-ų) dalyviai. Pensijų asociacijos steigėjų fizinių asmenų narystė pensijų asociacijoje pasibaigia, jeigu jie per 12 mėnesių nuo narystės pradžios netapo pensijų asociacijos pensijų fondo(-ų) dalyviais.

4 straipsnis. Pensijų asociacijos registravimas ir veiklos pradžia

1. Pensijų asociacija gali pradėti veiklą tik tada, kai Vertybinių popierių komisija jos nustatyta tvarka pritaria pensijų asociacijos įstatams, valdymo organų narių kandidatūroms, pensijų fondo taisyklėms, pensijų turto valdymo, pensijų turto saugojimo sutarčių projektams ir įtraukia pensijų asociaciją į Pensijų asociacijų sąrašą.

2. Pensijų asociacija turi teisę pradėti vykdyti veiklą pagal pensijų fondo taisykles tik tada, kai joms pritaria Vertybinių popierių komisija ir (ar) šio įstatymo 57 straipsnyje nustatyta tvarka gavus išankstinį Vertybinių popierių komisijos leidimą priimti įmokas iš kitoje valstybėje narėje esančio finansuojančio subjekto pagal pensijų fondo taisykles, sudarytas laikantis pensijų fondams taikomų kitos valstybės narės socialinės apsaugos ir darbo teisės reikalavimų. Jeigu kitos valstybės narės socialinės apsaugos ir darbo teisės aktai nustato pensijų fondams kitokius reikalavimus, įmokas pagal tokių pensijų fondų taisykles priimanti pensijų asociacija turi laikytis tiems pensijų fondams kitoje valstybėje narėje nustatytų socialinės apsaugos ir darbo teisės reikalavimų.

3. Asociacija, pageidaujanti verstis pensijų asociacijos veikla, po įregistravimo Juridinių asmenų registre turi pateikti Vertybinių popierių komisijai prašymą būti įtraukta į Pensijų asociacijų sąrašą. Kartu su prašymu turi būti pateikiami: steigimo sutartis, įstatai, pensijų asociacijos pensijų fondo(-ų) taisyklės, informacija apie valdymo organų narius, pasirinktą pensijų turto valdytoją, pensijų turto saugotoją, pensijų turto valdymo ir pensijų turto saugojimo sutarčių projektai, kiekvieno pensijų asociacijos pensijų fondo finansavimo planas, kuriame nurodoma įmokų apskaičiavimo tvarka ir jų mokėjimo periodiškumas, finansuojančio subjekto prisiimti įsipareigojimai, pensijų fondo turto plėtros prognozė penkeriems metams, atsižvelgiant į numatomus dalyvių ir išmokų gavėjų skaičiaus pokyčius ir į numatomas pelningumo prognozes, taip pat kiti dokumentai ir duomenys, kurių sąrašą nustato Vertybinių popierių komisija jos tvirtinamose taisyklėse.

4. Vertybinių popierių komisija turi teisę atsisakyti įtraukti subjektą į Pensijų asociacijų sąrašą, jeigu:

1) pateikti dokumentai ar duomenys neatitinka teisės aktų reikalavimų arba pateikiami ne visi ar tikrovės neatitinkantys duomenys;

2) valdymo organų nariai, pasirinktas pensijų turto valdytojas ar pensijų turto saugotojas,

numatomos pensijų asociacijos veiklos sąlygos neatitinka šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytų reikalavimų ar pensijų asociacijos narių interesų.

5. Vertybinių popierių komisija turi raštu pranešti pareiškėjui apie savo sprendimą per 3 mėnesius nuo visų dokumentų ir duomenų pateikimo. Prašymo nagrinėjimo terminas skaičiuojamas nuo paskutinių dokumentų ar duomenų pateikimo. Atsisakymas tenkinti prašymą turi būti motyvuotas ir gali būti skundžiamas teismui.

6. Žodžiai „profesinių pensijų fondo dalyvių asociacija“ ar kitokie šių žodžių junginiai arba jų vediniai gali būti vartojami tik tokių subjektų pavadinime ar reklamoje, kurie yra įtraukti į Pensijų asociacijų sąrašą.

7. Pensijų asociacija turi turėti bent vieną pensijų fondą.

5 straipsnis. Pensijų asociacijų sąrašas

1. Pensijų asociacijų sąrašą tvarko Vertybinių popierių komisija. Duomenis apie pensijų asociacijas, kurios yra įtrauktos į Pensijų asociacijų sąrašą ar iš šio sąrašo išbrauktos, Vertybinių popierių komisija skelbia „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“.

2. Pensijų asociacijų sąraše kaupiami šie duomenys:

1) pensijų asociacijos pavadinimas, kodas, buveinė ir veiklos pradžios data;

2) pensijų asociacijos įstatų aktuali redakcija;

3) informacija apie pensijų asociacijų valdymo organus ir jų narius;

4) informacija apie pensijų asociacijos pensijų fondą(-us);

5) informacija apie pensijų turto valdytoją;

6) informacija apie pensijų turto saugotoją;

7) valstybių narių, kurių jurisdikcijoje esančių finansuojančių subjektų pensijų asociacija turi teisę priimti įmokas šio įstatymo 57 straipsnyje nustatyta tvarka, sąrašas ir susijusi informacija;

8) kiti Vertybinių popierių komisijos patvirtintose taisyklėse nustatyti duomenys.

3. Vertybinių popierių komisija turi teisę išbraukti pensijų asociaciją iš Pensijų asociacijų sąrašo, jei:

1) šio įstatymo nustatyta tvarka pritaikoma poveikio priemonė – uždrausti pensijų asociacijos veiklą ir išbraukti pensijų asociaciją iš Pensijų asociacijų sąrašo;

2) pensijų asociacija per 12 mėnesių nuo įtraukimo į sąrašą nepradeda veiklos;

3) pensijų asociacijos prašymu, jei ji įvykdė visus įsipareigojimus pensijų fondo(-ų) dalyviams arba visi pensijų fondo(-ų) dalyviai perėjo į kitų pensijų asociacijų pensijų fondus ar gyvybės draudimo įmonę tęsti profesinių pensijų kaupimą pagal gyvybės draudimo sutartį, arba nutraukė dalyvavimą pensijų asociacijos pensijų fonduose;

4) pensijų asociacija likviduojama, reorganizuojama arba pertvarkoma.

6 straipsnis. Pensijų asociacijos įstatai

1. Pensijų asociacijos įstatai yra steigimo dokumentas, kuriuo pensijų asociacija vadovaujasi savo veikloje.

2. Pensijų asociacijos įstatuose turi būti nurodyta:

1) pensijų asociacijos pavadinimas (pavadinime turi būti žodžiai „profesinių pensijų fondo dalyvių asociacija“ ar kitokie šių žodžių junginiai arba jų vediniai);

2) pensijų asociacijos teisinė forma (asociacija);

3) pensijų asociacijos buveinė;

4) aiškiai ir išsamiai apibūdinti asociacijos veiklos tikslai ir veiklos rūšis;

5) bendrosios narystės pensijų asociacijoje ir dalyvavimo jos pensijų fonduose sąlygos;

6) perėjimo iš vieno pensijų asociacijos pensijų fondo į kitą jos pensijų fondą tvarka;

7) pensijų fondų steigimo ir panaikinimo sąlygos bei tvarka;

8) bendros pensijų fondo(-ų) dalyvių teisės ir pareigos;

9) visuotinio pensijų asociacijos narių susirinkimo kompetencija, jo sušaukimo, sprendimų priėmimo tvarka;

10) kiti pensijų asociacijos organai, jų kompetencija, sudarymo, narių rinkimo, atšaukimo

tvarka ir terminai, teisės, pareigos ir atsakomybė;

11) pensijų asociacijos dokumentų ir kitos informacijos pateikimo pensijų fondo(-ų) dalyviams tvarka, jei įstatuose nėra nurodyta, kad ji bus nustatyta pensijų fondo taisyklėse;

12) pensijų asociacijos pranešimų skelbimo tvarka, jei įstatuose nėra nurodyta, kad ji bus nustatyta pensijų fondo taisyklėse;

13) pensijų asociacijos įstatų keitimo ir pensijų fondų taisyklių tvirtinimo bei keitimo tvarka;

14) pensijų asociacijos veiklos laikotarpis, jei jis ribotas;

15) pensijų asociacijos lėšų naudojimo, taip pat pensijų asociacijos veiklos kontrolės tvarka;

16) pensijų asociacijos likvidavimo tvarka;

17) pensijų asociacijos finansiniai metai, kurie turi sutapti su kalendoriniais metais;

18) įstatų pasirašymo data.

3. Pensijų asociacijos įstatuose gali būti ir kitų nuostatų, neprieštaraujančių šiam įstatymui ir kitiems teisės aktams.

4. Pensijų asociacijos įstatai gali būti keičiami, jei jų pakeitimams gautas išankstinis Vertybinių popierių komisijos pritarimas.

7 straipsnis. Pensijų asociacijos veikla ir pareigos

1. Pensijų asociacija negali verstis veikla, nesusijusia su profesinėmis pensijomis. Pensijų asociacija veikia vadovaudamasi savo narių solidarumo ir lygiateisiškumo principais.

2. Asmenys, kuriems taikomos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo teisės aktų nuostatos, gali dalyvauti tik apibrėžtų įmokų pensijų fonduose.

3. Vykdydama veiklą, pensijų asociacija privalo:

1) sąžiningai veikti narių ir rinkos patikimumo interesais;

2) veikti rūpestingai, profesionaliai ir atsargiai;

3) turėti ir taikyti reikiamas priemones ir procedūras;

4) dalyviams pakankamai ir tinkamai atskleisti su jų naryste pensijų asociacijoje, dalyvavimu pensijų fonde susijusią informaciją;

5) stengtis išvengti interesų konfliktų, o kai jų išvengti neįmanoma, užtikrinti, kad su dalyviais būtų elgiamasi sąžiningai;

6) užtikrinti, kad pensijų asociacijos valdymo procedūros ir buhalterinių įrašų bei apskaitos sistemos būtų patikimos ir kad iš jų būtų galima sužinoti visų sandorių šalis, įmokų mokėtojus, įmokų dydžius, įmokų dalies pasiskirstymą tarp finansuojančio subjekto ir dalyvio, sandorių turinį, laiką ir vietą, nustatyti, ar turtas investuojamas laikantis pensijų fondo taisyklių, šio įstatymo ir kitų teisės aktų nustatytų reikalavimų;

7) turėti adekvačius veiklai vidaus kontrolės mechanizmus;

8) atliktų operacijų dokumentus saugoti ne mažiau kaip 10 metų nuo jų įvykdymo dienos, jei kiti teisės aktai nenustato ilgesnio termino;

9) užtikrinti, kad sprendimus priimantys asmenys būtų nepriekaištingos reputacijos, turėtų Vertybinių popierių komisijos nustatytą kvalifikaciją ir darbo patirtį.

8 straipsnis. Pensijų asociacijos reorganizavimo, pertvarkymo proceso ypatumai

1. Pensijų asociacija gali būti reorganizuota, pertvarkyta, jei tai nepažeidžia esamo(-ų) pensijų fondo(-ų) dalyvių ir pensijų išmokų gavėjų interesų.

2. Visuotinio pensijų asociacijos narių susirinkimo sprendimu pensijų asociacija gali būti pertvarkoma tik tuo atveju, jeigu ji visus savo turimus pensijų fondus ir iš visų pensijų fondų taisyklių atsirandančius pensijų asociacijos įsipareigojimus yra perdavusi kitoms pensijų asociacijoms ir atitinkamai pensijų fondų dalyviai tampa tų pensijų asociacijų nariais arba jeigu visi pensijų fondai yra panaikinti dėl ketinimo pertvarkyti pensijų asociaciją ir yra gautas šio straipsnio 3 dalyje nurodytas Vertybinių popierių komisijos leidimas.

3. Prieš priimant sprendimą reorganizuoti arba pertvarkyti pensijų asociaciją turi būti gautas Vertybinių popierių komisijos leidimas. Vertybinių popierių komisija sprendimą dėl leidimo reorganizuoti arba pertvarkyti pensijų asociaciją priima per 30 darbo dienų nuo visų reikiamų ir

tinkamai įformintų dokumentų pateikimo. Vertybinių popierių komisijai pateikiamas atitinkamas prašymas, pensijų asociacijos reorganizavimo sąlygos ir po reorganizavimo veiksiančių pensijų asociacijų įstatų projektai (reorganizavimo atveju); dokumentai, patvirtinantys visų pensijų fondų ir iš visų pensijų fondų taisyklių atsirandančių pensijų asociacijos įsipareigojimų perdavimą kitoms pensijų asociacijoms arba visų pensijų fondų panaikinimą dėl ketinimo pertvarkyti pensijų asociaciją; naujos teisinės formos juridinio asmens, į kurį bus pertvarkoma pensijų asociacija, steigimo dokumentų projektas (pertvarkymo atveju) bei kiti Vertybinių popierių komisijos nustatyti dokumentai.

4. Pensijų asociacijos reorganizavimo sąlygose, be kitos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso reikalaujamos informacijos, turi būti nurodomas pensijų fondų ir jų dalyvių skaičius, pateikiami duomenys apie perduodamus ir priimamus pensijų fondus ir juos sudarantį pensijų turtą, pensijų turto valdytojas ir pensijų turto saugotojas, taip pat pensijų asociacijos prievolių perdavimo ir priėmimo sąlygos ir terminai, turtinės ir neturtinės pensijų fondo(-ų) dalyvių teisės po reorganizavimo, šių teisių ir pareigų įgijimo sąlygos ir terminai. Reorganizavimo sąlygoms turi pritarti visuotinis pensijų asociacijos narių susirinkimas ir Vertybinių popierių komisija.

5. Apie reorganizavimą, pertvarkymą pensijų asociacija privalo paskelbti Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka.

6. Informacija apie reorganizavimo, pertvarkymo eigą ir terminus turi būti pateikiama kiekvienam to pareikalavusiam pensijų asociacijos nariui, pensijų fondo dalyviui, Vertybinių popierių komisijai.

9 straipsnis. Pensijų asociacijos bankroto proceso ypatumai

1. Pensijų asociacijos bankroto procedūra gali būti vykdoma tik teismo tvarka.

2. Vertybinių popierių komisija turi teisę pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos pensijų asociacijai iškėlimo. Tokiu atveju teismas ne vėliau kaip per 15 dienų nuo pareiškimo gavimo dienos turi priimti nutartį iškelti bankroto bylą arba atsisakyti ją iškelti. Priėmęs nutartį iškelti bankroto bylą, teismas arba teisėjas privalo apie tai nedelsdamas pranešti Vertybinių popierių komisijai.

3. Jei įstatymų nustatyta tvarka pareiškimą dėl bankroto bylos pensijų asociacijai iškėlimo pateikia kiti asmenys, teismas prieš priimdamas sprendimą iškelti bankroto bylą privalo gauti Vertybinių popierių komisijos išvadą dėl pensijų asociacijos nemokumo.

4. Pensijų asociacijos bankroto administratoriaus kandidatūrą teismui pateikia Vertybinių popierių komisija.

10 straipsnis. Pensijų asociacijos likvidavimo proceso ypatumai

1. Visuotinio pensijų asociacijos narių susirinkimo sprendimu pensijų asociacija gali būti likviduojama tik tuo atveju, jeigu ji visus savo turimus pensijų fondus ir iš visų pensijų fondų taisyklių atsirandančius pensijų asociacijos įsipareigojimus yra perdavusi kitoms pensijų asociacijoms ir pensijų fondų dalyviai tampa tų pensijų asociacijų nariais arba jeigu visi pensijų fondai yra panaikinti dėl ketinimo likviduoti pensijų asociaciją ir yra gautas Vertybinių popierių komisijos sutikimas likviduoti pensijų asociaciją bei jos pritarimas likvidatoriaus kandidatūrai.

2. Vertybinių popierių komisija sprendimą dėl leidimo likviduoti pensijų asociaciją ir pritarimo likvidatoriaus kandidatūrai priima per 30 darbo dienų nuo visų reikiamų ir tinkamai įformintų dokumentų gavimo. Vertybinių popierių komisijai pateikiamas atitinkamas prašymas, dokumentai, patvirtinantys visų pensijų fondų ir iš visų pensijų fondų taisyklių atsirandančių pensijų asociacijos įsipareigojimų perdavimą kitoms pensijų asociacijoms arba visų pensijų fondų panaikinimą dėl ketinimo likviduoti pensijų asociaciją, numatomo likvidatoriaus duomenys ir kiti Vertybinių popierių komisijos nustatyti dokumentai.

3. Ne vėliau kaip per 3 darbo dienas po visuotinio pensijų asociacijos narių susirinkimo sprendimo likviduoti pensijų asociaciją apie tai turi būti raštu pranešta Vertybinių popierių komisijai ir Juridinių asmenų registro tvarkytojui ir nurodomi paskirto likvidatoriaus duomenys.

4. Apie pensijų asociacijos likvidavimą ji privalo pasiskelbti Vertybinių popierių komisijos

nustatyta tvarka. Informacija apie pensijų asociacijos likvidavimo eigą ir terminus turi būti pateikta kiekvienam to pareikalavusiam pensijų asociacijos nariui ir pensijų fondo dalyviui.

5. Priverstine tvarka pensijų asociacija likviduojama teismo sprendimu, gavus Vertybinių popierių komisijos išvadą dėl pensijų asociacijos likvidavimo. Likvidatoriaus kandidatūrą teismui pateikia Vertybinių popierių komisija.

6. Likviduojamos pensijų asociacijos likvidatorius yra atsakingas už kitoms pensijų asociacijoms neperduotus pensijų fondus (kai iš pensijų fondų taisyklių atsirandantys pensijų asociacijos įsipareigojimai nebuvo perduoti kitoms pensijų asociacijoms) sudarančio turto padalijimą.

7. Likviduota pensijų asociacija išbraukiama iš Pensijų asociacijų sąrašo ir išregistruojama iš Juridinių asmenų registro tik baigus pensijų turto padalijimą.

8. Vertybinių popierių komisija turi teisę gauti visus duomenis ir paaiškinimus apie pensijų asociacijos likvidavimo eigą.

TREČIASIS SKIRSNIS
PENSIJŲ ASOCIACIJOS VALDYMAS

11 straipsnis. Pensijų asociacijos organai

1. Pensijų asociacija įgyja civilines teises, prisiima civilines pareigas ir jas įgyvendina per savo valdymo organus.

2. Pensijų asociacijoje turi būti visuotinis pensijų asociacijos narių susirinkimas ir kolegialus valdymo organas – valdyba. Gali būti sudaromi kiti organai, tarp jų – vienasmenis valdymo organas.

3. Visuotinis pensijų asociacijos narių susirinkimas neturi teisės pavesti kitiems pensijų asociacijos organams spręsti jo išimtinei kompetencijai priskirtų klausimų.

4. Pensijų asociacijos valdymo organai privalo veikti pensijų asociacijos ir jos pensijų fondų dalyvių bei išmokų gavėjų interesais, laikytis įstatymų ir kitų teisės aktų, pensijų asociacijos įstatų ir pensijų fondų taisyklių.

5. Visuotiniai pensijų asociacijos narių susirinkimai ir valdybos posėdžiai turi būti protokoluojami.

12 straipsnis. Visuotinis pensijų asociacijos narių susirinkimas

1. Visuotinis pensijų asociacijos narių susirinkimas turi išimtinę teisę:

1) keisti pensijų asociacijos įstatus;

2) rinkti ir atšaukti valdymo organų narius;

3) steigti pensijų fondus ir priimti sprendimus dėl pensijų fondų(-o) panaikinimo, jeigu pensijų asociacijos įstatai nenustato kitaip;

4) tvirtinti pensijų asociacijos metinę finansinę atskaitomybę ir pensijų asociacijos veiklos ataskaitą;

5) priimti sprendimus dėl pensijų asociacijos pertvarkymo ar pabaigos (reorganizavimo ar likvidavimo);

6) tvirtinti ir keisti pensijų fondų taisykles, jeigu pensijų asociacijos įstatai nenustato kitaip.

2. Visuotinio pensijų asociacijos narių susirinkimo sprendimai, nurodyti šio straipsnio 1 dalies 1 ir 5 punktuose, gali būti priimami, jei už juos balsuoja ne mažiau kaip 2/3 susirinkime dalyvaujančių narių.

3. Visuotinio pensijų asociacijos narių susirinkimo sprendimas pakeisti pensijų asociacijos įstatus gali būti priimamas, jei tokiems pakeitimams gautas išankstinis Vertybinių popierių komisijos pritarimas.

4. Eilinis visuotinis pensijų asociacijos narių susirinkimas turi įvykti kasmet ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos.

5. Visuotinio pensijų asociacijos narių susirinkimo sušaukimo iniciatyvos teisę turi valdyba ir 1/10 pensijų asociacijos narių.

6. Visuotinis pensijų asociacijos narių susirinkimas gali būti šaukiamas teismo sprendimu, jei jis nebuvo sušauktas šio įstatymo ir įstatų nustatyta tvarka ir dėl to į teismą kreipėsi Vertybinių popierių komisija.

7. Pensijų asociacijos valdymo organų ir kitų kolegialių organų nariai, jeigu jie nėra pensijų asociacijos nariai, gali dalyvauti visuotiniame pensijų asociacijos narių susirinkime be balso teisės.

13 straipsnis. Valdyba ir jos sudarymas

1. Pensijų asociacijos valdyba yra kolegialus pensijų asociacijos valdymo organas.

2. Valdyba turi būti sudaroma taip, kad tinkamai ir proporcingai atstovautų finansuojančių subjektų ir pensijų fondų dalyvių interesams.

3. Valdybos nariai, veikdami pensijų asociacijos vardu ir interesais, turi veikti su reikiamu rūpestingumu, kvalifikuotai, savo veikloje vadovautis šiuo įstatymu, kitais teisės aktais, pensijų asociacijos įstatais, pensijų fondų taisyklėmis, teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principais, vengti interesų konfliktų.

4. Tuo atveju, kai pensijų asociacija priima įmokas iš kitoje valstybėje narėje esančio finansuojančio subjekto, valdyba turi užtikrinti, kad pensijų asociacija savo veikloje laikytųsi atitinkamos valstybės narės socialinės apsaugos ir darbo teisės aktų, taikomų profesinių pensijų srityje.

5. Valdybos narių skaičių nustato pensijų asociacijos įstatai. Turi būti ne mažiau kaip 3 valdybos nariai.

6. Valdybos nariais gali būti renkami nepriekaištingos reputacijos asmenys, turintys aukštąjį išsilavinimą, išmanantys pensijų asociacijų veiklą reglamentuojančius teisės aktus ir susipažinę su pagrindiniais investavimo principais. Pensijų asociacijos įstatuose gali būti nustatyti papildomų reikalavimų asmenims, renkamiems valdybos nariais. Valdybos narių kandidatūroms turi iš anksto pritarti Vertybinių popierių komisija.

7. Valdyba sudaroma ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui. Tas pats valdybos narys gali būti renkamas ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės.

8. Ne mažiau kaip pusė valdybos narių turi būti renkami iš pensijų fondų dalyvių ar jų atstovų, kiti – iš finansuojančio subjekto(-ų) pasiūlytų asmenų. Iš pensijų fondų dalyvių ar jų atstovų renkant valdybos narius balsavime turi teisę dalyvauti tik pensijų fondų dalyviai (jų įgalioti atstovai). Renkant valdybos narius iš finansuojančio subjekto (-ų) pasiūlytų asmenų, balso teisę turi tik finansuojantys subjektai.

9. Valdybos narys gali būti atšauktas prieš terminą tokia tvarka, kokia jis buvo išrinktas. Vertybinių popierių komisija turi teisę nurodyti atšaukti valdybos narį, pažeidusį pareigą veikti geriausiais pensijų asociacijos ir jos pensijų fondų dalyvių interesais.

10. Jeigu valdybos narys atsistatydina ar atšaukiamas prieš terminą, naujas valdybos narys išrenkamas iki veikiančios valdybos kadencijos pabaigos.

11. Valdyba iš savo narių renka pirmininką. Pirmininkas veikia valdybos vardu.

14 straipsnis. Valdybos kompetencija ir darbo tvarka

1. Pensijų asociacijos valdyba:

1) steigia pensijų fondus ir priima sprendimus dėl pensijų fondų(-o) panaikinimo, jeigu tokia teisė numatyta pensijų asociacijos įstatuose;

2) tvirtina ir keičia pensijų fondų taisykles, jei tokia teisė numatyta pensijų asociacijos įstatuose;

3) reguliariai peržiūri pensijų asociacijos pensijų fondo(-ų) investavimo politikos principus ir prireikus inicijuoja jų pakeitimus, kad šie atitiktų pensijų asociacijos veiklos tikslus;

4) suderinusi su Vertybinių popierių komisija, parenka pensijų turto valdytoją ir sudaro su juo pensijų turto valdymo sutartį;

5) suderinusi su Vertybinių popierių komisija, parenka pensijų turto saugotoją ir sudaro su juo pensijų turto saugojimo sutartį;

6) parenka audito įmonę pensijų asociacijos metinei atskaitomybei audituoti ir sudaro su ja

sutartį;

7) užtikrina šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose numatytą informacijos teikimą dalyviams;

8) skiria ir atleidžia administratorių (šio įstatymo 21 straipsnio 4 dalis);

9) atlieka kitas jai įstatais ar visuotinio pensijų asociacijos narių susirinkimo sprendimais pavestas funkcijas.

2. Valdyba atsako, kad visuotinis narių susirinkimas būtų sušauktas ir surengtas laiku, taip pat pagal savo kompetenciją – už kitų šio įstatymo nuostatų laikymąsi.

3. Valdyba turi užtikrinti, kad pensijų asociacijos buveinėje (jos nuolatinio valdymo organo buvimo vietoje) būtų abėcėlės tvarka sudarytas dalyvių sąrašas pagal kiekvieną pensijų asociacijos pensijų fondą. Šis sąrašas turi būti pateikiamas visiems dalyviams jų prašymu.

4. Valdybos posėdžius šaukia pirmininkas. Posėdžiai taip pat gali būti šaukiami ne mažiau kaip 1/3 valdybos narių sprendimu.

5. Valdyba gali priimti sprendimus, kai jos posėdyje dalyvauja daugiau kaip 1/2 narių. Valdybos nariai turi lygias teises. Valdybos sprendimai priimami paprasta posėdyje dalyvaujančių narių balsų dauguma. Balsavimo metu kiekvienas narys turi vieną balsą. Balsams „už“ ir „prieš“ pasiskirsčius po lygiai, lemia valdybos pirmininko balsas. Tuo atveju, kai sprendžiamas klausimas dėl pensijų fondo taisyklių pakeitimų, kai tokia teisė valdybai numatyta pensijų asociacijos įstatuose, norint sumažinti pensijų fondų dalyvių teises arba padidinti jų pareigas, sprendimas turi būti priimtas visais balsais.

6. Detali valdybos sudarymo, darbo tvarka, reikalavimai valdybos nariams turi būti numatyti pensijų asociacijos įstatuose.

KETVIRTASIS SKIRSNIS
PENSIJŲ FONDAS

15 straipsnis. Pensijų fondo taisyklės

1. Pensijų asociacija pensijų kaupimo veiklą jos pensijų fonduose vykdo pensijų fondo taisyklių pagrindu.

2. Pensijų fondo taisyklės gali būti keičiamos tik jei šiems pakeitimams gautas išankstinis Vertybinių popierių komisijos pritarimas jos nustatyta tvarka.

3. Pensijų fondo taisyklėse turi būti nurodyta:

1) asmenų, kurie turi teisę tapti pensijų fondo išmokų gavėjais, grupė (dalyviai);

2) finansuojantis subjektas(-ai);

3) dalyvavimo pensijų fonde pradžios ir pabaigos sąlygos bei tvarka, minimalus dalyvavimo laikotarpis, jei tai taikoma;

4) finansuojančio subjekto(-ų) teisės ir pareigos;

5) pensijų asociacijos įstatuose nenurodytos specifinės pensijų fondo dalyvių, išmokų gavėjų teisės;

6) pensijų išmokų rūšys, mokėjimo būdai ir jų pasirinkimo galimybės, pensijų išmokų mokėjimo tvarka, įskaitant amžių, nuo kurio įgyjama teisė į pensijų išmoką, pensijų fondo dalyvių teisė atidėti pensijų išmokų mokėjimo terminą;

7) pensijų fondo grynųjų aktyvų apskaičiavimo, apskaitos vieneto vertės apskaičiavimo taisyklės ir dažnumas, vertės skelbimo tvarka;

8) pensijų įmokų ir į kitą tos pačios ar kitos pensijų asociacijos pensijų fondą ar į gyvybės draudimo įmonę tęsti profesinių pensijų kaupimą pagal gyvybės draudimo sutartį pervedamų pensijų fondo dalyviui priklausančių lėšų konvertavimo į apskaitos vienetus, taip pat apskaitos vienetų konvertavimo į pinigus tvarka;

9) pensijų fondo investavimo politika;

10) perėjimo į kitą tos pačios ar kitos pensijų asociacijos pensijų fondą ar į gyvybės draudimo įmonę tęsti profesinių pensijų kaupimą pagal gyvybės draudimo sutartį tvarka; dalyviui, pereinančiam į kitą pensijų fondą, priklausančių lėšų pervedimo į tą pensijų fondą ar į gyvybės

draudimo įmonę tęsti profesinių pensijų kaupimą pagal gyvybės draudimo sutartį tvarka;

11) priemonės, kurių imamasi, jei finansuojantis subjektas negali įvykdyti savo įsipareigojimų;

12) pensijų turto valdytojo, pensijų turto saugotojo parinkimo kriterijai, jų pasirinkimo, pakeitimo sąlygos ir tvarka;

13) atlyginimo pensijų turto valdytojui ir pensijų turto saugotojui apskaičiavimo metodika, maksimalus dydis ir mokėjimo tvarka, kitų išlaidų, dengiamų iš pensijų fondo turto, baigtinis sąrašas ir apskaičiavimo metodika, taip pat maksimalūs dydžiai;

14) ataskaitų pateikimo dalyviams šio įstatymo numatytais atvejais tvarka, taip pat kitų pranešimų pateikimo pensijų fondo dalyviams formos ir tvarka bei mokestis (kai šis mokestis imamas iš pensijų fondo dalyvio šio įstatymo numatytais atvejais);

15) pensijų fondo taisyklių keitimo tvarka;

16) pensijų fondo panaikinimo sąlygos ir tvarka, panaikinto pensijų fondo turto padalijimo tvarka;

17) informacijos skelbimo tvarka;

18) kita Vertybinių popierių komisijos nustatyta informacija.

4. Pensijų fondo taisyklėse gali būti ir kitų šiam bei kitiems įstatymams neprieštaraujančių nuostatų.

5. Draudžiama pensijų fondo taisyklėse numatyti ribojimus dalyviams nutraukti dalyvavimą pensijų fonde, riboti dalyvio galimybę pervesti lėšas į kitos pensijų asociacijos pensijų fondą ar gyvybės draudimo įmonę toliau kaupti profesinę pensiją pagal gyvybės draudimo sutartį, išskyrus atvejus, kai pensijų fondų taisyklėse yra numatytas minimalus dalyvavimo laikotarpis. Draudžiama riboti dalyvio nuosavybės teisių į įmokų, sumokėtų atskaitant jas iš dalyvio, dalį ir joms tenkančio investicijų prieaugio (nuostolio) dalį.

6. Prieš pasirenkant pensijų fondą asmeniui turi būti pateiktos pensijų asociacijos įstatų ir visų jos pensijų fondų taisyklių kopijos.

7. Pensijų fondų dalyviams bet kuriuo metu turi būti sudarytos galimybės susipažinti su pensijų asociacijos įstatais, pensijų fondo taisyklėmis ir jų pakeitimais.

8. Kiekvienam pensijų fondo dalyviui turi būti raštu pranešta apie atitinkamo pensijų fondo taisyklių pakeitimus ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo jų pasikeitimo. Jeigu per du mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo dalyvis nepareiškia prieštaravimo, laikoma, kad jis sutinka su pakeitimais. Dalyvis, nesutinkantis su pensijų fondo taisyklių pakeitimais, turi teisę nutraukti jo paties mokamų įmokų mokėjimą, tačiau dalyvavimas pensijų fonde tęsiasi.

16 straipsnis. Pensijų sąskaitos

Kiekvienam pensijų fondo dalyviui turi būti atidaroma pensijų sąskaita. Sąskaitoje fiksuojami dalyviui tenkantys pensijų fondo, kuriam jis priklauso, apskaitos vienetai.

17 straipsnis. Apskaitos vienetai ir jų konvertavimas

1. Kiekvienas pensijų fondas turi turėti savo apskaitos vienetus.

2. Apskaitos vienetai išreiškia dalyviui apskaičiuoto pensijų fondo turto dalį.

3. Pensijų įmokos, taip pat iš kito pensijų fondo pervedamos lėšos konvertuojamos į apskaitos vienetus, o šie įrašomi į pensijų sąskaitą. Konvertuojama ne vėliau kaip kitą dieną nuo lėšų gavimo į pensijų fondo sąskaitą dienos pensijų fondo apskaitos vieneto verte, kuri yra lėšų gavimo dieną.

4. Apskaitos vienetai (jų dalys) nominaliosios vertės neturi. Apskaitos vieneto vertė išreiškiama litais arba eurais. Apskaitos vieneto vertė nustatoma padalijus pensijų fondo grynųjų aktyvų vertę iš bendro pensijų fondo apskaitos vienetų skaičiaus. Bendra visų pensijų fondo apskaitos vienetų vertė visada lygi to pensijų fondo grynųjų aktyvų vertei. Apskaitos vienetų vertė nustatoma keturių skaičių po kablelio tikslumu ir apvalinama pagal matematines apvalinimo taisykles.

5. Kai šiame įstatyme ar kituose teisės aktuose numatytais atvejais turi būti išmokamos

dalyviui apskaičiuotos lėšos ar jų dalis, apskaitos vienetai konvertuojami į pinigus. Jie išmokami ar pervedami ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo atitinkamo dokumento, pagal kurį turi būti išmokama, gavimo ar teisinio pagrindo išmokėti atsiradimo. Konvertuojama apskaitos vienetų verte, apskaičiuota apskaitos vienetų konvertavimo dieną.

18 straipsnis. Pensijų fondo turtas

1. Pensijų fondo turtas yra pensijų fondo dalyvių ir išmokų gavėjų bendroji dalinė nuosavybė, išskyrus atvejus, kai nepasibaigęs minimalus dalyvavimo laikotarpis ir dėl to dalyvis neįgijo nuosavybės teisių į jo vardu pensijų fonde sukauptą pensijų turto dalį. Kol nėra pasibaigęs minimalus dalyvavimo laikotarpis, finansuojančio subjekto įmokomis pensijų fondo dalyvio vardu sukaupta pensijų turto dalis nuosavybės teise priklauso finansuojančiam subjektui.

2. Dalyvio ar išmokų gavėjo dalis bendrojoje nuosavybėje nustatoma pagal apskaitos vienetais išreikšto turto dalį.

3. Pensijų asociacijos pensijų fondo(-ų) turto valdymas turi būti patikėtas šio įstatymo 31 straipsnyje nurodytam turto valdytojui, kuris pensijų turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja turto patikėjimo teisės pagrindais.

4. Kiekvieno pensijų asociacijos pensijų fondo turtas turi būti įtraukiamas į apskaitą atskirai nuo kitų pensijų asociacijos pensijų fondų bei pensijų asociacijos nuosavo turto.

5. Į pensijų fondo turtą draudžiama nukreipti išieškojimą pagal pensijų turto valdytojo, pensijų turto saugotojo, finansuojančio subjekto, pensijų asociacijos ir pensijų fondo dalyvių prievoles.

6. Pensijų fonde sukauptas pensijų turtas gali būti naudojamas tik įsipareigojimams to pensijų fondo dalyviams dengti. Tuo atveju, kai pensijų asociacija priima įmokas iš kitoje valstybėje narėje esančio finansuojančio subjekto, šių įmokų pagrindu sukauptas turtas turi būti įtraukiamas į apskaitą atskirai.

7. Po pensijų fondo dalyvio mirties jam nuosavybės teise priklausanti pensijų turto dalis paveldima įstatymų nustatyta tvarka.

8. Dėl pensijų fondo turto gali būti sudaromi tik šiame įstatyme nustatyti sandoriai.

9. Pensijų fondo grynųjų aktyvų vertė turi būti reguliariai apskaičiuojama, kad būtų galima nustatyti pensijų fondo apskaitos vieneto vertę kiekvieną kartą, kai mokamos pensijų įmokos ar atliekami išmokėjimai, bet ne rečiau kaip kartą per mėnesį pensijų fondo taisyklių nustatyta tvarka.

10. Pensijų fondo grynųjų aktyvų vertės apskaičiavimo tvarką, principus ir periodiškumą nustato Vertybinių popierių komisija.

11. Pensijų fondo turtas negali būti perleistas pensijų asociacijos valdymo organų nariams, pensijų turto valdytojui, finansuojančiam subjektui, pensijų turto valdytojo ir finansuojančio subjekto vadovui, valdybos, stebėtojų tarybos nariams ar pensijų asociacijos darbuotojams (ir jų sutuoktiniams). Taip pat draudžiama iš šioje dalyje nurodytų asmenų įsigyti turtą pensijų fondų lėšomis.

19 straipsnis. Atskaitymai iš pensijų turto

1. Atlyginimas už pensijų turto valdymą, saugojimą ir kitos su pensijų turto valdymu susijusios išlaidos gali būti dengiami iš pensijų turto.

2. Iš pensijų turto galima apmokėti tik tas išlaidas, kurios susijusios su pensijų turto valdymu ir saugojimu ir kurių baigtinis sąrašas yra numatytas pensijų fondo taisyklėse. Šių išlaidų suma negali viršyti pensijų fondo taisyklėse numatytų maksimalių dydžių.

20 straipsnis. Pagal kitų valstybių narių socialinės apsaugos ir darbo teisės nuostatas valdomų pensijų fondų ypatumai

Pagal kitos valstybės narės (priimančiosios valstybės narės) socialinės apsaugos ir darbo teisės aktų reikalavimus Lietuvos Respublikoje įsteigtos pensijų asociacijos valdomų pensijų fondams šio įstatymo ketvirtasis ir penktasis skirsniai netaikomi, jei nurodytų skirsnių reikalavimų laikymasis reikštų priimančiosios valstybės narės socialinės apsaugos ir darbo teisės aktų nuostatų

pažeidimą. Bet kuriuo atveju apie tokių pensijų fondų taisyklių, sąlygų ar joms analogiškų dokumentų pasikeitimus pensijų asociacija turi nedelsdama informuoti Vertybinių popierių komisiją.

21 straipsnis. Pensijų fondo panaikinimas

1. Pensijų fondas gali būti panaikinamas įgalioto pensijų asociacijos organo arba teismo sprendimu, jei:

1) finansuojantis subjektas (-ai) nebegali toliau vykdyti prisiimtų įsipareigojimų;

2) pensijų fondo dalyvių skaičius sumažėjo tiek, kad tolesnis jo valdymas neatitinka likusių pensijų fondo dalyvių interesų;

3) yra kitų rimtų priežasčių, dėl kurių tolesnis pensijų fondo valdymas neatitinka jo dalyvių interesų.

2. Pensijų fondui panaikinti turi būti gautas išankstinis Vertybinių popierių komisijos leidimas.

3. Kreiptis į teismą dėl pensijų fondo panaikinimo turi teisę Vertybinių popierių komisija.

4. Subjektas, priėmęs sprendimą panaikinti pensijų fondą, paskiria už panaikinto pensijų fondo pensijų turto realizavimą ir atsiskaitymą su dalyviais atsakingą administratorių.

5. Ne vėliau kaip per 3 dienas po teismo ar įgalioto pensijų asociacijos organo sprendimo panaikinti pensijų fondą apie tai turi būti raštu pranešta šios asociacijos pensijų fondo dalyviams, finansuojantiems subjektams ir Vertybinių popierių komisijai.

6. Priėmus sprendimą panaikinti pensijų fondą, nustatoma pensijų fondo panaikinimo data. Ji gali būti ne ankstesnė kaip praėjus 3 mėnesiams po atitinkamo sprendimo priėmimo. Priėmus sprendimą dėl pensijų fondo panaikinimo, finansuojančio subjekto pareiga mokėti įmokas baigiasi nuo sprendimo įsigaliojimo (įsiteisėjimo) dienos.

7. Ne vėliau kaip prieš vieną mėnesį iki pensijų fondo panaikinimo naikinamo pensijų fondo dalyviams turi būti apie tai pranešta ir suteikta išsami informacija apie dalyvavimo kituose tos pačios ar kitų pensijų asociacijų pensijų fonduose bei profesinių pensijų kaupimo gyvybės draudimo įmonėse galimybes. Iki pensijų fondo panaikinimo dienos dalyvis turi teisę pereiti į kitą pagal šį įstatymą įsteigtą pensijų fondą, pervedant jam priklausančią pensijų turto dalį, ar pervesti šias lėšas gyvybės draudimo įmonei ir toliau kaupti profesinę pensiją pagal gyvybės draudimo sutartį.

8. Naikinamo pensijų fondo turtas padalijamas dalyviams proporcingai jiems apskaičiuoto turto vertei pagal pensijų fondo panaikinimo dienos duomenis. Pensijų fondo pensijų turtas turi būti realizuotas ir su dalyviais atsiskaityta pinigais. Naikinamo pensijų fondo pensijų turtas turi būti parduodamas per reguliuojamą rinką ar aukcione, siekiant dalyviams geriausio rezultato pagal Vertybinių popierių komisijos nustatytas taisykles.

9. Ne vėliau kaip per 2 savaites nuo pensijų fondo panaikinimo administratorius turi pateikti Vertybinių popierių komisijai šiame straipsnyje numatytų pareigų įvykdymo ataskaitą.

10. Tuo atveju, kai pensijų asociacijoje veikia vienas pensijų fondas, priimant sprendimą dėl pensijų fondo panaikinimo kartu turi būti sprendžiamas ir pensijų asociacijos pertvarkymo arba likvidavimo klausimas.

PENKTASIS SKIRSNIS
NARYSTĖ PENSIJŲ ASOCIACIJOJE IR DALYVAVIMAS PENSIJŲ FONDE

22 straipsnis. Narystės pensijų asociacijoje ir dalyvavimo pensijų fonde pradžia

1. Narystė pensijų asociacijoje ir dalyvavimas pensijų fonde prasideda įstojus į pensijų asociaciją ir, kaip tai numato pensijų asociacijos įstatai ar pensijų fondo taisyklės, pasirinkus šios pensijų asociacijos pensijų fondą. Asmuo gali tapti pensijų asociacijos pensijų fondo dalyviu tik tuo atveju, jeigu jis tampa šios pensijų asociacijos nariu.

2. Pensijų asociacija yra atsakinga už tinkamą asmenų, teikiančių informaciją apie pensijų kaupimo profesiniuose pensijų fonduose veiklą ir (ar) sudarančių sutartis su pensijų fondų dalyviais, parinkimą bei apmokymą ir turi užtikrinti, kad šie asmenys būtų reikiamos kvalifikacijos.

3. Jeigu informacijos apie pensijų kaupimo profesiniuose pensijų fonduose veiklą teikimas ir (ar) sutarčių su pensijų fondų dalyviais sudarymas pensijų asociacijos vardu yra pavestas pensijų turto valdytojui, šio straipsnio 2 dalies reikalavimai taikomi taip pat ir pensijų turto valdytojui. Vertybinių popierių komisija turi teisę nustatyti asmenų, teikiančių informaciją apie pensijų kaupimo profesiniuose pensijų fonduose veiklą ir (ar) sudarančių sutartis su pensijų fondų dalyviais pensijų asociacijos vardu, kvalifikacinius reikalavimus.

4. Pensijų asociacijos įstatuose ir (arba) pensijų fondo taisyklėse gali būti nustatytas minimalus darbo santykių su finansuojančiu asmeniu laikotarpis, kuriam pasibaigus asmuo įgyja teisę tapti pensijų asociacijos nariu ir pensijų fondo dalyviu. Šis laikotarpis negali būti ilgesnis kaip 12 mėnesių.

5. Pensijų asociacijos įstatuose ir (arba) pensijų fondo taisyklėse gali būti nustatytas minimalus amžius, kurio nesulaukęs asmuo negali tapti pensijų asociacijos nariu ir pensijų fondo dalyviu. Šis amžius negali būti didesnis kaip 21 metai.

23 straipsnis. Pensijų fondų dalyvių teisių ir interesų apsauga

1. Pensijų asociacijos įstatuose ir pensijų fondų taisyklėse draudžiama nustatyti vyrų ir moterų lygiateisiškumo principui prieštaraujančias dalyvavimo sąlygas. Vyrų ir moterų lygiateisiškumo principo pažeidimu laikoma, kai atsižvelgiant į lytį:

1) nustatyti asmenys, galintys dalyvauti pensijų fonde;

2) nustatytas privalomas ar neprivalomas dalyvavimas pensijų fonde;

3) nustatytos skirtingos taisyklės dėl amžiaus, nuo kurio leidžiama tapti pensijų fondo dalyviu, ar dėl minimalaus dalyvavimo laikotarpio;

4) nustatytos skirtingos taisyklės dėl pensijų turto grąžinimo ar teisių į išmoką išlaikymo, kai darbuotojas nutraukia dalyvavimą pensijų fonde, išskyrus 8 ir 10 punktuose nurodytus atvejus;

5) nustatytos skirtingos pensijų išmokų skyrimo, jų gavimo apribojimo sąlygos;

6) nustatytas skirtingas senatvės pensijos amžius;

7) skirtingai nustatomos teisės (jų įgijimas) į dalyvių vardu sukaupto pensijų turto dalį už motinystės (tėvystės) atostogų arba kitų tikslinių atostogų, susijusių su šeiminėmis priežastimis, laikotarpius, kai atostogos suteikiamos pagal įstatymus arba sutartį ir įmokas tuo laikotarpiu moka darbdavys;

8) nustatyti skirtingi išmokų dydžiai, nebent būtina atsižvelgti į aktuarinio apskaičiavimo veiksnius, kurie atsižvelgiant į lytį skiriasi apibrėžtų įmokų pensijų fonde;

9) nustatyti skirtingi dalyvių įmokų dydžiai, išskyrus įmokas už biometrinių rizikų draudimą, kai būtina atsižvelgti į aktuarinio apskaičiavimo veiksnius, kurie skiriasi atsižvelgiant į lytį;

10) nustatyti skirtingi finansuojančio subjekto įmokų dydžiai, išskyrus apibrėžtų įmokų pensijų fondo atveju, kai siekiama kuo labiau suvienodinti galutinių išmokų sumą abiejų lyčių dalyviams, o apibrėžtų išmokų pensijų fondo atveju, kai finansuojančio subjekto įmokos yra skirtos lėšų, reikalingų garantuotų išmokų sąnaudoms padengti, pakankamumui užtikrinti.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas netaikomas pensijų fondų, kuriuose pensijų kaupimas vykdomas tik iš pačių dalyvių savanoriškai mokamų įmokų, taisyklėms ir pensijų asociacijos įstatams.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas netrukdo finansuojančiam subjektui skirti priedą prie pensijų išmokos asmenims, kurie jau sulaukė senatvės pensijos amžiaus, suteikiančio teisę gauti pensijų išmoką pagal pensijų asociacijos įstatus ir (ar) pensijų fondo taisykles, tačiau dar nesulaukė senatvės pensijos amžiaus, suteikiančio teisę gauti senatvės pensiją iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto ar valstybės biudžeto. Jeigu pensijų asociacijos įstatuose ir (ar) pensijų fondo taisyklėse nustatyta, kad vyrai ir moterys, tomis pačiomis sąlygomis dalyvaujantys tame pačiame pensijų fonde, turi teisę pasirinkti, nuo kurio amžiaus gauti pensijų išmokas iš sukauptų lėšų, tai nelaikoma prieštaravimu šio straipsnio 1 dalies imperatyvinėms nuostatoms.

4. Pensijų asociacijos įstatuose ir pensijų fondų taisyklėse draudžiama įtvirtinti nuostatas, pagal kurias finansuojantį subjektą pakeitęs ir kitoje valstybėje narėje pradėjęs dirbti darbuotojas,

kuris (ar jo buvęs darbdavys) dėl to nustojo mokėti įmokas į pensijų fondą, prarastų tame pensijų fonde jam priklausančio pensijų turto dalį. Pensijų asociacijos įstatuose ir pensijų fondų taisyklėse negali būti numatyta apribojimų iš pensijų fondo pasitraukiančiam dalyviui perkelti jam priklausančio pensijų turto dalį į kitą kitos valstybės narės teritorijoje įregistruoto analogiško subjekto valdomą pensijų fondą.

5. Už dalyvį, finansuojančio asmens komandiruotą dirbti į kitą valstybę narę, laikotarpiu, neviršijančiu ES Tarybos Reglamento 1408/71/EEB nustatyto maksimalaus komandiravimo termino, turi būti tęsiamas pensijų įmokų mokėjimas ir dalyviui turi būti suteikta teisė mokėti įmokas į pensijų fondą, jei jis jas mokėjo iki komandiruotės.

6. Draudžiama Lietuvos Respublikoje valdomų pensijų fondų taisyklėse numatyti nuostatas, reikalaujančias, kad kitos valstybės narės į Lietuvą dirbti komandiruotas darbuotojas dalyvautų Lietuvos Respublikoje įregistruotos pensijų asociacijos pensijų fonde, jei komandiravimo Lietuvos Respublikoje trukmė neviršija ES Tarybos Reglamento 1408/71/EEB nustatyto maksimalaus komandiravimo termino.

7. Finansuojančiam subjektui tapus nemokiam arba jam iškėlus bankroto bylą, pensijų fondo dalyviai įgyja teises į jų vardu sukaupto pensijų turto dalį, net jeigu minimalus dalyvavimo laikotarpis nėra pasibaigęs.

24 straipsnis. Slapta informacija ir jos saugojimas

Informacija apie įmokas, išmokas, dalyvio pensijų sąskaitos būklę ir kita su dalyviu susijusi informacija, kurios atskleidimas gali padaryti žalą šiam asmeniui, yra slapta. Ši informacija gali būti teikiama tik dalyviui, jo įgaliotam asmeniui ir valstybės institucijoms, kurioms ji reikalinga funkcijoms atlikti ir kurių veiklą reglamentuojantys įstatymai numato galimybę tokią informaciją gauti.

25 straipsnis. Pensijų įmokos

1. Finansuojančio subjekto įsipareigojimas dėl pensijų įmokų mokėjimo turi būti įformintas raštu.

2. Pensijų įmokos dalyvių vardu gali būti mokamos tik pinigais.

3. Finansuojančio subjekto mokamos įmokos tampa pensijų fondo dalyvio nuosavybe nuo to momento, kai jos konvertuojamos į apskaitos vienetus ir įrašomos į pensijų sąskaitą, išskyrus atvejus, kai pensijų asociacijos įstatuose ar pensijų fondo taisyklėse yra numatytas minimalus dalyvavimo laikotarpis.

26 straipsnis. Pensijų išmokos

1. Teisė į pensijų išmokas įgyjama pensijų fondo dalyviui sulaukus pensijų fondo taisyklėse nurodyto senatvės pensijos amžiaus. Šis amžius negali būti mažesnis kaip 55 metai.

2. Pensijų fondo dalyvis, Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pripažintas nedarbingu ar iš dalies darbingu, įgyja teisę į pensijų išmokas nuo darbingumo lygio nustatymo dienos, neatsižvelgiant į tai, ar minimalus dalyvavimo pensijų fonde laikotarpis yra pasibaigęs.

3. Pensijų fondo dalyvis turi teisę nukelti pensijų išmokų mokėjimą, jei tai leidžia pensijų fondo taisyklės. Jeigu dalyvis nesikreipia raštu dėl išmokų išmokėjimo, laikoma, kad jis pasinaudojo teise nukelti išmokų mokėjimą. Pensijų fondo dalyvis turi teisę raštu atšaukti pensijų išmokų mokėjimo atidėjimą.

4. Pensijų išmokos turi būti pradedamos mokėti ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo dokumentų, patvirtinančių pensijų fondo dalyvio teisę į pensijų išmokas (asmens tapatybę patvirtinantis dokumentas, nurodantis šio asmens gimimo datą, ar darbingumo lygio pažyma, išduota Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos), ir rašytinio prašymo atšaukti pensijų išmokų mokėjimo atidėjimą (jei pensijų išmokų mokėjimas buvo atidėtas) pateikimo pensijų asociacijai.

5. Draudžiama bet kokia pensijų išmokų gavėjų diskriminacija dėl jų gyvenamosios vietos

konkrečioje valstybėje narėje. Pensijų fondų taisyklėse draudžiama nustatyti kitos valstybės narės teritorijoje gyvenančiam pensijų išmokų gavėjui papildomus atskaitymus už pensijų išmokų jam mokėjimą, išskyrus atskaitymus, susijusius su Lietuvos Respublikos mokesčių įstatymų įgyvendinimu ir faktinius atskaitymus už finansines pensijų išmokų pervedimo gavėjui operacijas.

27 straipsnis. Pensijų išmokų mokėjimo būdai ir tvarka

1. Pensijų išmokos gali būti mokamos šiais būdais:

1) Įstatymo nustatyta tvarka nuperkant pensijų anuitetą draudimo įmonėje, vykdančioje gyvybės draudimo veiklą;

2) išmokant vienkartinę ar periodinę pensijų išmoką, jeigu tokie pensijų išmokos mokėjimo būdai yra numatyti pensijų fondo taisyklėse.

2. Pensijų anuitetas yra privalomas, kai dalyviui apskaičiuoto bazinio pensijų anuiteto dydis yra ne mažesnis kaip pusė valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio. Pensijų anuitetas turi būti nupirktas už visą dalyvio vardu pensijų fonde sukauptą pensijų turtą, išskyrus šiame straipsnyje nurodytas išimtis. Bazinis pensijų anuitetas apskaičiuojamas Lietuvos Respublikos pensijų kaupimo įstatymo nustatyta tvarka.

3. Dalyvis, kuriam apskaičiuotas bazinio pensijų anuiteto dydis yra mažesnis kaip pusė valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio, atleidžiamas nuo prievolės įsigyti pensijų anuitetą. Šis dalyvis turi teisę gauti iš pensijų asociacijos periodinę ar vienkartinę pensijų išmoką.

4. Dalyvis, kuriam apskaičiuotas bazinio pensijų anuiteto dydis viršija trigubą valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydį, turi teisę sukauptą pensijų turto dalį, viršijančią vienkartinę įmoką trigubos valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos dydžio baziniam pensijų anuitetui įsigyti, gauti iš pensijų asociacijos periodinės ar vienkartinės pensijų išmokos būdu.

5. Pensijų išmokos būdą, atsižvelgdamas į šio įstatymo ir pensijų fondo taisyklių nuostatas, pasirenka dalyvis. Pensijų asociacija turi laiku pranešti dalyviui apie būtinybę pasirinkti pensijų išmokos būdą ir pensijų anuitetą jam mokėsiančią gyvybės draudimo įmonę.

28 straipsnis. Pensijų anuitetas

1. Teisės į periodinę ar vienkartinę pensijų išmoką pagal šio įstatymo 27 straipsnio nuostatas įgijimas neužkerta kelio dalyviui vietoj periodinės ar vienkartinės pensijų išmokos įsigyti pensijų anuitetą.

2. Dalyvis, kuriam pensijų anuiteto įsigijimas yra privalomas, turi teisę pasirinkti pensijų anuiteto mokėtoją. Pensijų anuitetas įgyjamas už dalyvio pensijų sąskaitoje apskaičiuotas sumas jam pasirašius draudimo sutartį su pensijų anuitetų mokėtoju. Pensijų anuitetų mokėtojas gali būti tik gyvybės draudimą vykdanti draudimo įmonė.

3. Dalyvis su gyvybės draudimo įmone sudaro sutartį dėl pensijų anuiteto mokėjimo, o pensijų asociacija šios sutarties pagrindu apmoka draudimo įmonei pensijų anuiteto pirkimą.

4. Pensijų anuitetų mokėjimą prižiūri Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija.

29 straipsnis. Kitos išmokos

Pensijų fondo taisyklėse gali būti numatytos kitos laikino pobūdžio išmokos kaip parama ligos ar skurdo atveju, tačiau jos negali sudaryti daugiau kaip pusę dalyvio vardu sukaupto pensijų turto kreipimosi dėl tokios išmokos dieną.

30 straipsnis. Dalyvavimo pensijų fonde pabaiga

1. Dalyvis turi teisę išstoti iš pensijų asociacijos ir nutraukti dalyvavimą pensijų fonde.

2. Pasibaigus dalyvavimui pensijų fonde, kartu baigiasi asmens narystė pensijų asociacijoje, išskyrus atvejus, kai dėl pensijų asociacijos pertvarkymo pensijų fondas panaikinamas ir asmuo nusprendžia neišstoti iš pensijų asociacijos.

3. Dalyvavimas pensijų fonde pasibaigia, kai:

1) įvykdomi visi iš pensijų fondo taisyklių atsirandantys pensijų asociacijos įsipareigojimai

dalyviui;

2) dalyvis išstoja iš pensijų fondo nepereidamas į kitą pensijų fondą;

3) dalyvis pereina (pervedant jo vardu sukauptą pensijų turtą) į kitą tos pačios arba kitos pensijų asociacijos pensijų fondą ar gyvybės draudimo įmonę toliau kaupti profesines pensijas pagal gyvybės draudimo sutartį;

4) pasibaigia dalyvio narystė pensijų asociacijoje;

5) dalyvis miršta;

6) pensijų fondas panaikinamas.

4. Dalyvis, nutraukęs darbo teisinius santykius su finansuojančiu subjektu (darbdaviu), turi teisę pasirinkti:

1) nutraukti narystę pensijų asociacijoje ir dalyvavimą pensijų fonde ir pervesti jo vardu pensijų fonde sukauptas lėšas į kitos pensijų asociacijos pensijų fondą ar gyvybės draudimo įmonę toliau kaupti profesines pensijas pagal gyvybės draudimo sutartį;

2) likti pensijų asociacijos nariu ir pensijų fondo dalyviu ir pensijų fonde jo vardu sukauptas lėšas laikyti, kol sukaks senatvės pensijos amžius, nustatytas to pensijų fondo taisyklėse, arba iki dienos, kurią Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pripažins nedarbingu ar iš dalies darbingu ir nustatys darbingumo lygį, arba toliau kaupti pensiją savarankiškai mokant įmokas. Pensijų fondo taisyklėse negali būti dalyviui nustatytas reikalavimas tokiais atvejais tęsti pensijų įmokų mokėjimą ar ribojimas keisti pensijų fondą šioje pensijų asociacijoje.

5. Prieš dalyvavimo pensijų fonde nutraukimą pensijų asociacija pensijų fondo dalyvį turi raštu informuoti apie:

1) teisių į jo vardu sukaupto pensijų turto dalį įgijimo sąlygas ir darbo santykių bei dalyvavimo pensijų fonde (ir narystės pensijų asociacijoje) nutraukimo įtaką šioms teisėms;

2) įgytų teisių į jo vardu sukaupto pensijų turto dalį išsaugojimo sąlygas;

3) įgytų teisių į jo vardu sukaupto pensijų turto dalies perkėlimo sąlygas;

4) pensijų išmokų gavimo sąlygas.

6. Pasibaigus dalyvavimui pensijų fonde, dalyvio vardu sukaupta pensijų turto suma, gauta konvertavus jo pensijų sąskaitoje įrašytus apskaitos vienetus į pinigus, išmokama arba pervedama į kito pensijų fondo sąskaitą, išskyrus atvejus, kai yra nepasibaigęs pensijų fondo taisyklėse numatytas minimalus dalyvavimo laikotarpis ir dėl to dalyvis neturi teisių į jo vardu apskaičiuotą pensijų fondo turtą ar jo dalį.

7. Tuo atveju, kai dalyvis pereina į kitos pensijų asociacijos pensijų fondą ar gyvybės draudimo įmonę toliau kaupti profesines pensijas pagal gyvybės draudimo sutartį, dalyviui priklausančios lėšos pervedamos tik tada, kai jis pateikia pensijų asociacijai narystės kitoje pensijų asociacijoje ar gyvybės draudimo sutartį ar rašytinį patvirtinimą, kad yra prisijungęs prie gyvybės draudimo sutarties, pagal kurią kaupiamos profesinės pensijos.

8. Finansuojančiam subjektui, kitiems asmenims draudžiama tiesiogiai ar netiesiogiai riboti dalyvio teisę nutraukti dalyvavimą pensijų fonde (ir narystę pensijų asociacijoje) ar pereiti į kitą tos pačios arba kitos pensijų asociacijos pensijų fondą ar gyvybės draudimo įmonę toliau kaupti profesines pensijas pagal gyvybės draudimo sutartį, išskyrus šio įstatymo nustatytus atvejus.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS
PENSIJŲ TURTO VALDYMAS IR SAUGOJIMAS

31 straipsnis. Pensijų turto valdymas ir pensijų turto valdymo sutartis

1. Pensijų turto valdymas turi būti perduotas vienam pensijų turto valdytojui pagal pensijų turto valdymo sutartį, ją suderinus su Vertybinių popierių komisija. Tokiu pensijų asociacijos pensijų fondų pensijų turto valdytoju gali būti investicijų valdytojai, įsteigti ir veikiantys bet kurioje valstybėje narėje ir tinkamai įgalioti veikti, kaip tai numatyta ES Tarybos direktyvose 85/61 1/EEB, 93/22/EEB, 2000/12/EB ir 2002/83/EB.

2. Pensijų turto valdytoju negali būti pensijų turto saugotojas, išskyrus šio įstatymo 34

straipsnyje numatytą atvejį.

3. Pensijų turto valdymo sutartyje turi būti:

1) pensijų turto valdytojo pavadinimas, buveinė, pensijų asociacijos pavadinimas, jos atstovo(-ų) vardai, pavardės, įgaliojimų pagrindas;

2) investicinės veiklos tikslai ir būdai, maksimali rizika;

3) pensijų turto valdytojo teisės ir pareigos;

4) atlyginimo pensijų turto valdytojui apskaičiavimo metodika, dydis ir mokėjimo tvarka;

5) kitų pensijų turto valdymo išlaidų baigtinis sąrašas ir apskaičiavimo metodika;

6) pensijų turto valdytojo įgaliojimai santykiuose su pensijų turto saugotoju ir kitomis institucijomis;

7) keitimosi informacija tvarka ir terminai;

8) pavedamo valdyti pensijų turto dydis, investicijų portfelio sudėtis, rinkos vertė;

9) atsakomybė už įsipareigojimų nevykdymą;

10) sutarties nutraukimo sąlygos ir tvarka.

4. Pensijų turto valdymo sutartis gali būti pakeista tik tuo atveju, kai tam iš anksto pritarė Vertybinių popierių komisija jos nustatyta tvarka.

32 straipsnis. Pensijų turto saugojimas

1. Pensijų turto saugojimas privalo būti perduotas vienam pensijų turto saugotojui.

2. Pensijų turto saugotojas turi teisę savo funkcijas ar jų dalį perduoti kitiems pensijų turto saugotojams, turintiems teisę teikti atitinkamas paslaugas, bet tai neatleidžia jo nuo atsakomybės.

3. Pensijų turto saugotojais gali būti valstybėje narėje įsteigti ir tinkamai įgalioti veikti subjektai, kaip numatyta ES Tarybos direktyvoje 93/22/EEB arba ES Tarybos direktyvoje 2000/12/EB, arba veikiantys kaip depozitoriumai ES Tarybos direktyvoje 85/61 1/EEB nustatytiems tikslams pasiekti.

4. Šio įstatymo pagrindu priimtas Vertybinių popierių komisijos sprendimas apriboti arba uždrausti disponavimą pensijų turtu yra privalomas ir to pensijų turto saugotojui. Tuo atveju, kai pensijų turto saugotojas yra kitoje valstybėje narėje, Vertybinių popierių komisija, priėmusi sprendimą apriboti ar uždrausti disponavimą pensijų turtu, privalo kreiptis į kitos valstybės narės, kurioje veikia pensijų turto saugotojas, priežiūros instituciją su prašymu, kad ši nurodytų pensijų turto saugotojui vykdyti tokį Vertybinių popierių komisijos reikalavimą.

5. Vertybinių popierių komisija turi teisę nurodyti Lietuvos Respublikoje veikiantiems pensijų turto saugotojams, kuriems perduotas analogiškų subjektų turto saugojimas, vykdyti valstybės narės, kurioje veikia analogiškas subjektas, priežiūros institucijos reikalavimą dėl ribojimo ar draudimo disponuoti analogiško subjekto turtu.

6. Pensijų turto saugojimo sutartis gali būti pakeista tik tuo atveju, kai tam iš anksto pritarė Vertybinių popierių komisija jos nustatyta tvarka.

33 straipsnis. Pensijų turto saugotojo pareigos

1. Pensijų turto saugotojas privalo veikti dalyvių naudai ir:

1) užtikrinti, kad įmokų konvertavimas į pensijų fondo apskaitos vienetus ir apskaitos vienetų konvertavimas į lėšas vyktų pagal teisės aktų ir pensijų fondo taisyklių reikalavimus;

2) užtikrinti, kad pensijų fondų apskaitos vienetų vertė būtų skaičiuojama pagal teisės aktų ir pensijų fondo taisyklių reikalavimus;

3) vykdyti pensijų turto valdytojo nurodymus, jeigu jie neprieštarauja teisės aktų, pensijų asociacijos įstatų ir pensijų fondo taisyklių reikalavimams;

4) užtikrinti, kad įplaukos už perleistą turtą per nustatytą laiką būtų pervestos į pensijų fondo sąskaitą;

5) užtikrinti, kad pensijų fondų įplaukos būtų naudojamos pagal teisės aktų ir pensijų fondo taisyklių reikalavimus.

2. Pensijų turto saugotojas privalo pranešti Vertybinių popierių komisijai ir pensijų asociacijos valdybai apie visus pastebėtus teisės aktų ar pensijų asociacijos įstatų, pensijų fondų

taisyklių pažeidimus.

3. Pensijų turto saugotojas atsako už žalą, padarytą pensijų fondų dalyvių ar išmokų gavėjų interesams dėl to, kad jis neatliko savo pareigų ar netinkamai jas atliko.

34 straipsnis. Pensijų turto valdymo perdavimas pensijų turto saugotojui

Jei pensijų turto valdytojo teisė valdyti pensijų turtą pasibaigia, o kitam pensijų turto valdytojui pensijų turto valdymas neperduotas, jį laikinai perima pensijų turto saugotojas. Pensijų turto valdytojas privalo raštu pranešti pensijų turto saugotojui apie teisės valdyti pensijų turtą pasibaigimą. Tokiu atveju pensijų turto saugotojas turi visas pensijų turto valdytojo teises ir pareigas, jei ko kita nenumato įstatymai arba pensijų asociacijos įstatai ar pensijų fondų taisyklės. Pensijų turto saugotojas privalo perduoti valdymą kitam pensijų turto valdytojui per 3 mėnesius nuo pensijų turto valdymo perėmimo. Per 3 mėnesius kitam pensijų turto valdytojui neperdavus valdyti pensijų turto, pensijų asociacija turi būti likviduota priverstine tvarka. Vertybinių popierių komisija turi teisę kreiptis į teismą dėl priverstinio pensijų asociacijos likvidavimo.

35 straipsnis. Pensijų turto valdytojo ir pensijų turto saugotojo pakeitimas

1. Pensijų turto valdytojas ir (ar) pensijų turto saugotojas gali būti pakeistas tik gavus išankstinį Vertybinių popierių komisijos pritarimą jos nustatyta tvarka.

2. Jei pensijų turto valdytojas ir (ar) pensijų turto saugotojas nesilaiko teisės aktų reikalavimų, nevykdo savo įsipareigojimų ar netinkamai juos vykdo, Vertybinių popierių komisija, siekdama apsaugoti pensijų fondų dalyvių interesus, turi teisę nurodyti pensijų asociacijai pakeisti pensijų turto valdytoją ir (ar) pensijų turto saugotoją.

SEPTINTASIS SKIRSNIS
GYVYBĖS DRAUDIMO ĮMONIŲ PROFESINIŲ PENSIJŲ KAUPIMO VEIKLOS YPATUMAI

36 straipsnis. Gyvybės draudimo įmonių teisė vykdyti profesinių pensijų kaupimo veiklą

1. Gyvybės draudimo įmonei teisę vykdyti profesinių pensijų kaupimo veiklą suteikia draudimo veiklos licencija, išduota gyvybės draudimo šakos profesinių pensijų kaupimo draudimo grupės veiklai.

2. Profesinių pensijų kaupimo veiklą vykdančioms gyvybės draudimo įmonėms taikomas Draudimo įstatymas, kiek šis įstatymas nenustato kitaip.

3. Gyvybės draudimo įmonės, vykdančios profesinių pensijų kaupimo veiklą, turtas ir įsipareigojimai, susiję su šia veikla, turi būti atskirti ir administruojami atskirai nuo kitos draudimo įmonės veiklos. Turto ir įsipareigojimų, susijusių su profesinių pensijų kaupimo veikla, atskiro administravimo taisykles nustato Draudimo priežiūros komisija.

4. Profesinių pensijų kaupimo veiklą vykdančioms gyvybės draudimo įmonėms *mutatis mutandis* taikomi šio įstatymo 7 straipsnio 3 dalis, 15 straipsnio 4–8 dalys, išskyrus reikalavimą pateikti įstatus, 16, 17 straipsniai, 23–29 straipsniai, devintasis skirsnis, 50 straipsnis, dvyliktasis skirsnis. Draudimo priežiūros komisija, vykdydama gyvybės draudimo įmonių, vykdančių profesinių pensijų kaupimo veiklą, priežiūrą, atlieka tas pačias funkcijas kaip ir Vertybinių popierių komisija, prižiūrinti Lietuvos Respublikos teritorijoje įsteigtų pensijų asociacijų ir pensijų turto valdytojų veiklą, ir jai *mutatis mutandis* taikomas šio įstatymo dvyliktasis skirsnis.

37 straipsnis. Gyvybės draudimo sutartys, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos

1. Gyvybės draudimo sutarčių, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos, draudimo taisyklėse turi būti nurodyta Draudimo įstatyme numatyta informacija ir tiek, kiek jame nenumatyta ar skiriasi, *mutatis mutandis* šio įstatymo 15 straipsnio 3 dalyje nurodyta informacija. Draudimo priežiūros komisija turi teisę nustatyti ir kitą informaciją, kuri turi būti nurodyta gyvybės draudimo sutarčių, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos, draudimo taisyklėse.

2. Gyvybės draudimo sutartys, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos, įtraukiamos į Draudimo priežiūros komisijos administruojamą tokių sutarčių sąrašą.

3. Gyvybės draudimo sutartyse, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos, naudos gavėju gali būti tik apdraustasis, o jo mirties atveju – draudimo išmoka paveldima įstatymų nustatyta tvarka, išskyrus minimalaus dalyvavimo laikotarpiu, jeigu toks yra nustatytas draudimo taisyklėse.

4. Gyvybės draudimo sutartys, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos, sudaromos, keičiamos ir nutraukiamos atsižvelgiant į susitarimą, sudarytą tarp finansuojančio subjekto darbuotojų ir finansuojančio asmens (darbdavio). Finansuojančiam subjektui nutraukus gyvybės draudimo sutartį, pagal kurią kaupiamos profesinės pensijos, minimalaus dalyvavimo laikotarpiu, jeigu toks nustatytas draudimo taisyklėse, yra išmokama išperkamoji suma. Finansuojančiam subjektui nutraukus gyvybės draudimo sutartį, pagal kurią kaupiamos profesinės pensijos, pasibaigus minimaliam dalyvavimo laikotarpiui, kiekvienam apdraustajam priklausanti techninio atidėjinio dalis:

1) pervedama į kito ūkio subjekto, turinčio teisę vykdyti profesinių pensijų kaupimo veiklą, nurodytą sąskaitą, jei yra sudaryta nauja gyvybės draudimo sutartis, pagal kurią kaupiamos profesinės pensijos arba asmuo tapo pensijų asociacijos nariu, arba

2) yra išmokama apdraustiesiems.

5. Gyvybės draudimo įmonė neturi teisės vienašališkai nutraukti gyvybės draudimo sutarčių, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos. Finansuojančiam subjektui ar apdraustajam, jeigu įmokas ar jų dalį moka pats apdraustasis, gyvybės draudimo sutartyje nustatytu laiku nesumokėjus įmokos ar jos dalies už biometrines rizikas, gyvybės draudimo įmonė apie tai privalo raštu pranešti finansuojančiam subjektui ar apdraustajam, jeigu įmokas ar jų dalį moka pats apdraustasis, nurodydama, kad per 30 dienų nuo pranešimo gavimo nesumokėjus įmokos ar jos dalies už biometrines rizikas, draudimo apsauga dėl biometrinių rizikų bus sustabdyta ir atnaujinta tik sumokėjus įmoką ar jos dalį. Draudimo sutartyje, pagal kurią kaupiamos profesinės pensijos, gali būti numatytas terminas, ilgesnis už šioje dalyje nurodytą terminą.

6. Žodžiai „profesinės pensijos“, „profesinių pensijų kaupimas pagal gyvybės draudimo sutartį“ ar kitokie šių žodžių junginiai arba jų vediniai gali būti vartojami tik tokių gyvybės draudimo sutarčių, kurios yra įtrauktos į šiame straipsnyje numatytą sąrašą, pavadinime ar reklamoje.

38 straipsnis. Draudimo išmokos

Gyvybės draudimo sutartyse, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos, gali būti numatytas kitų, nei yra numatyta šio įstatymo 27 ir 29 straipsniuose numatytų išmokų, draudimo išmokų mokėjimas. Tokioms draudimo išmokoms taikomos Draudimo įstatymo penktojo skyriaus nuostatos.

39 straipsnis. Techniniai atidėjiniai ir jų padengimas turtu

1. Gyvybės draudimo įmonėms, vykdančioms profesinių pensijų kaupimo veiklą, *mutatis mutandis* taikomos šio įstatymo 43–45 straipsnių nuostatos. Draudimo priežiūros komisija nustato profesinių pensijų kaupimo techninio atidėjinio sudarymo tvarką.

2. Profesinių pensijų kaupimo techninis atidėjinys dengiamas turtu vadovaujantis Draudimo įstatymo 35 straipsnio nuostatomis.

40 straipsnis. Gyvybės draudimo įmonių, vykdančių profesinių pensijų veiklą, priežiūra

1. Gyvybės draudimo įmonių, vykdančių profesinių pensijų kaupimo veiklą, priežiūrą vykdo Draudimo priežiūros komisija Draudimo įstatymo nustatyta tvarka.

2. Be kitų šiam įstatymui įgyvendinti reikalingų teisės aktų, Draudimo priežiūros komisija priima šiuos teisės aktus:

1) Gyvybės draudimo sutarčių, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos, įtraukimo į Draudimo priežiūros komisijos administruojamą tokių sutarčių sąrašą ir išbraukimo iš sąrašo

tvarkos aprašą;

2) Gyvybės draudimo įmonių teisių ir pareigų, atsirandančių iš gyvybės draudimo sutarčių, pagal kurias kaupiamos profesinės pensijos, perleidimo kitiems subjektams, turintiems teisę vykdyti profesinių pensijų kaupimo veiklą, tvarkos aprašą.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS
APIBRĖŽTŲ IŠMOKŲ PENSIJŲ FONDŲ VALDYMO YPATUMAI

41 straipsnis. Taikymo sritis

1. Šis skirsnis taikomas Lietuvoje įsteigtoms pensijų asociacijoms (kai buveinės valstybė narė yra Lietuvos Respublika), šio įstatymo 57 straipsnyje nustatyta tvarka gavusioms Vertybinių popierių komisijos leidimą valdyti kitose valstybėse narėse pagal galiojančias socialinės apsaugos ir darbo teisės normas apibrėžtų išmokų pensijų fondus, priimant į šiuos fondus įmokas iš kitų valstybių narių teritorijose esančių finansuojančių subjektų.

2. Šis skirsnis taikomas apibrėžtų išmokų pensijų fondų valdymui.

3. Kai pensijų išmokų mokėjimą pagal pensijų fondo taisykles garantuoja finansuojantis subjektas, leidimas valdyti tokį pensijų fondą gali būti išduodamas tik tuo atveju, kai finansuojantis subjektas yra įsipareigojęs reguliariai mokėti įmokas ir yra nustatytos detalios tokio garantavimo taisyklės.

4. Apibrėžtų išmokų pensijų fondų valdymas ir administravimas turi būti atskirtas nuo kitų pensijų fondų valdymo ir administravimo.

5. Šio įstatymo ketvirtojo ir penktojo skirsnių nuostatos apibrėžtų išmokų pensijų fondų valdymui taikomos tiek, kiek neprieštarauja valstybės narės, pagal kurios socialinės apsaugos ir darbo teisės nuostatas valdomas pensijų fondas, teisės reikalavimams ir apibrėžtų išmokų pensijų fondų esmei.

42 straipsnis. Aktuaras

1. Apibrėžtų išmokų pensijų fondą valdanti pensijų asociacija turi turėti aktuarą (draudimo matematiką). Aktuaras privalo:

1) užtikrinti, kad pensijų įmokos būtų skaičiuojamos, o pensijų fondo techniniai atidėjimai būtų sudaromi pagal teisės aktų nustatytus ar pripažįstamus principus ir reikalavimus;

2) tikrinti, ar pensijų asociacija yra bet kuriuo metu pajėgi įvykdyti pareigas, atsirandančias iš apibrėžtų išmokų pensijų fondo taisyklių, ir ar ji vykdo kitus apibrėžtų išmokų pensijų fondų valdymą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus;

3) siekti, kad techninių atidėjimų padengimas turtu atitiktų pensijų fondo tipą ir teisės aktų nustatytus reikalavimus, teikti pensijų asociacijos ir pensijų turto valdytojo valdyboms pasiūlymus šiuo klausimu;

4) ne rečiau kaip kartą per ketvirtį pensijų asociacijos ir pensijų turto valdytojo valdyboms teikti pensijų asociacijos valdybos nustatytos formos ataskaitas dėl techninių atidėjimų padengimo būklės ir šio įstatymo 45 straipsnio nustatytų reikalavimų laikymosi būklės;

5) teikti Vertybinių popierių komisijai jos nustatytos formos ataskaitas jos numatytu periodiškumu ir tvarka;

6) vadovautis aktuarų profesinės organizacijos patvirtintu profesinės etikos kodeksu.

2. Nustatęs iškilusią grėsmę, kad pensijų asociacija gali tapti nepajėgi bet kuriuo metu įvykdyti iš apibrėžtų išmokų pensijų fondo taisyklių atsirandančius įsipareigojimus, aktuaras apie tai nedelsdamas privalo pranešti pensijų asociacijos valdybai, o jei ši nedelsdama nesiima priemonių susidariusiai padėčiai ištaisyti, – ir Vertybinių popierių komisijai.

3. Aktuarui turi būti užtikrintos sąlygos gauti visą jo pareigoms atlikti būtiną informaciją ir dokumentus.

4. Kitas aktuaro teises, pareigas ir atsakomybę nustato pensijų asociacijos valdybos tvirtinamas aktuaro darbo reglamentas.

43 straipsnis. Techniniai atidėjiniai

1. Pensijų asociacija turi užtikrinti, kad visiems jos valdomiems apibrėžtiems išmokų pensijų fondams visada būtų suformuota reikiama turto suma, atitinkanti finansinius įsipareigojimus, atsirandančius iš pensijų asociacijos apibrėžtų išmokų pensijų fondų taisyklių.

2. Pensijų asociacija, valdanti apibrėžtų išmokų pensijų fondą, turi suformuoti pakankamus techninius atidėjinius visiems jos valdomiems apibrėžtiems išmokų pensijų fondams.

3. Techniniai atidėjiniai apskaičiuojami kiekvienais metais. Techniniai atidėjiniai gali būti apskaičiuojami kartą per trejus metus, jeigu Vertybinių popierių komisijai pateikiami tarpinių metų perskaičiavimų patvirtinimai arba ataskaitos. Patvirtinimas arba ataskaita turi atspindėti patikslintą techninių atidėjimų pokytį ir padengtų rizikų pasikeitimus.

4. Techninių atidėjinių apskaičiavimą turi atlikti ir patvirtinti aktuaro arba kitas šios srities specialistas, įskaitant auditorių, remdamasis Vertybinių popierių komisijos pripažintais aktuariniais metodais ir vadovaudamasis šiais principais:

1) būtina techninių atidėjinių suma apskaičiuojama pagal pakankamai riziką ribojantį aktuarinį vertinimą, atsižvelgiant į visus iš apibrėžtų išmokų pensijų fondų taisyklių atsirandančius pensijų asociacijos įsipareigojimus. Ji turi būti pakankama toliau mokėti jau mokamas pensijų išmokas išmokų gavėjams ir turi atspindėti įsipareigojimus, atsirandančius dėl dalyvių sukauptų teisių gauti pensijų išmoką. Ekonominės ir aktuarinės prielaidos, naudojamos įsipareigojimams įvertinti, turi būti parenkamos ribojant *riziką,* atsižvelgiant, jei taikoma, į atitinkamą nepalankaus nukrypimo dydį;

2) didžiausios taikomos palūkanų normos parenkamos ribojant *riziką* ir nustatomos pagal visus Lietuvos Respublikoje galiojančius teisės aktus. Šios riziką ribojančios palūkanų normos nustatomos atsižvelgiant į pensijų turto investicijų pelningumą ir būsimą investicijų grąžą, taip pat (arba) aukštos kokybės arba vyriausybės obligacijų rinkos pelningumą;

3) techniniams atidėjimams apskaičiuoti naudojamos biometrinės lentelės yra pagrįstos *riziką* ribojančiais principais, atsižvelgiant į pagrindines dalyvių grupės ir apibrėžtų išmokų pensijų fondų charakteristikas, ypač į numatomus atitinkamos rizikos pasikeitimus;

4) techninių atidėjinių apskaičiavimo metodas ir pagrindas kiekvienais finansiniais metais dažniausia išlieka toks pat. Tačiau pakeitimai gali būti pagrįsti, jeigu pasikeičia pagrindinių prielaidų teisinės, demografinės arba ekonominės aplinkybės.

5. Vertybinių popierių komisija techninių atidėjinių apskaičiavimui gali nustatyti papildomus ir išsamesnius reikalavimus, kad būtų užtikrinta pakankama dalyvių ir išmokų gavėjų interesų apsauga.

44 straipsnis. Techninių atidėjinių padengimas

1. Techniniai atidėjiniai visada turi būti visiškai padengti turtu visų iš apibrėžtų išmokų pensijų fondo taisyklių atsirandančių pensijų asociacijos įsipareigojimų pensijų fondo dalyviams apimčiai.

2. Jeigu šis reikalavimas netenkinamas, Vertybinių popierių komisija imasi reikiamų priemonių pagal šio įstatymo 54 straipsnio nuostatas.

3. Turto ir įsipareigojimų dalis, susijusi su kiekvienu apibrėžtų išmokų pensijų fondu, turi būti atskirta ir apskaitoje nurodoma atskirai.

45 straipsnis. Reguliuojamos nuosavos lėšos

1. Apibrėžtų išmokų pensijų fondą valdanti pensijų asociacija, jei ji pati, o ne finansuojantis subjektas, prisiima įsipareigojimus dėl apsaugos nuo biometrinės rizikos arba garantuoja tam tikrus investavimo rezultatus ar tam tikrą išmokų dydį, visada turi turėti papildomo techninius atidėjimus viršijančio turto, kuris gali būti panaudojamas kaip rezervas. Jo dydis turi atitikti visų pensijų asociacijos apibrėžtų išmokų pensijų fondų rizikos tipą ir turto pagrindą. Šis turtas turi būti be jokių iš anksto numatomų įsipareigojimų ir naudojamas kaip apsaugos kapitalas numatytų ir faktinių išlaidų bei pelno neatitikimams padengti.

2. Būtinas papildomo turto dydis apskaičiuojamas Draudimo įstatymo 39 straipsnyje

nustatyta tvarka.

DEVINTASIS SKIRSNIS
INVESTAVIMO TAISYKLĖS

46 straipsnis. Investavimo politikos principai

1. Kiekvieno pensijų asociacijos pensijų fondo investavimo politikos principai turi būti peržiūrimi ne rečiau kaip kartą per trejus metus ir prireikus patikslinami. Taip pat principai turi būti nedelsiant patikslinti, jeigu atsiranda esminių investavimo politikos pakitimų.

2. Investavimo politikos principai turi numatyti bent šiuos dalykus:

1) pensijų turto investavimo tvarką ir sritis;

2) rizikos vertinimo metodus;

3) naudojamas rizikos valdymo procedūras ir būdus;

4) strateginį pensijų turto paskirstymą pagal iš pensijų fondo taisyklių atsirandančių įsipareigojimų pobūdį ir trukmę.

47 straipsnis. Pagrindinės investavimo taisyklės

1. Pensijų turtas turi būti investuojamas pagal „apdairaus asmens“ taisyklę, o ypač laikantis šių reikalavimų:

1) turtas turi būti investuojamas geriausiais dalyvių ir išmokų gavėjų interesais. Galimo interesų konflikto atveju pensijų turto valdytojas turi užtikrinti, kad būtų investuojama išimtinai dalyvių ir išmokų gavėjų interesais;

2) turtas turi būti investuojamas taip, kad būtų užtikrintas investicijų portfelio, kaip visumos, saugumas, kokybė, likvidumas ir pelningumas. Pensijų asociacijos turtas, skirtas techniniams atidėjimams padengti, investuojamas atsižvelgiant į numatomų būsimųjų pensijų išmokų pobūdį ir trukmę;

3) turtas daugiausia turi būti investuojamas reguliuojamose rinkose. Investicijos į turtą, kuriuo negalima prekiauti reguliuojamoje finansų rinkoje, niekada neturi viršyti atsargumo ribų;

4) investicijos į išvestines finansines priemones galimos tada, jeigu jos padeda sumažinti investavimo riziką arba padeda veiksmingai valdyti portfelį. Jos turi būti įvertinamos riziką ribojančiu pagrindu atsižvelgus į pagrindinį turtą ir įtraukiamos į pensijų turto vertinimą. Turi būti vengiama didesnės rizikos tikimybės taikant vienos sandorio šalies ir kitų sandorių išvestines finansines priemones;

5) turtas turi būti pakankamai diversifikuojamas, kad būtų išvengta priklausomybės nuo vieno konkretaus turto, emitento arba įmonių grupės ir rizikos susikaupimo investicijų portfelyje, kaip visumoje. Investicijos į turtą, kurį išleido tas pats emitentas arba tai pačiai grupei priklausantys emitentai, neturi padidinti pensijų fondo rizikos koncentracijos;

6) investicijos į finansuojantį subjektą negali sudaryti daugiau kaip 5 procentus viso portfelio ir, jeigu finansuojantis subjektas priklauso grupei, investicijos į įmones, priklausančias tai pačiai grupei kaip ir finansuojantis subjektas, negali sudaryti daugiau kaip 10 procentų portfelio. Jeigu pensijų asociacijoje yra keli finansuojantys subjektai, į šiuos finansuojančius subjektus gali būti investuojama ribojant riziką ir atsižvelgiant į tinkamo diversifikavimo poreikį.

2. Vertybinių popierių komisija turi teisę tvirtinti šio straipsnio 1 dalyje nurodytos „apdairaus asmens“ taisyklės taikymo rekomendacijas.

3. Šio straipsnio 1 dalies 5 ir 6 punktuose nustatyti reikalavimai netaikomi investicijoms į Vyriausybės vertybinius popierius.

4. Pensijų asociacijos vardu draudžiama skolintis, išskyrus paskolas iki 10 procentų pensijų fondo grynųjų aktyvų vertės iki trijų mėnesių terminui, kurios būtinos likvidumui palaikyti. Tai nereiškia draudimo skolintis užsienio valiutą, už kurią perkami vertybiniai popieriai ar pinigų rinkos priemonės, jei paskolai užtikrinti paskolos davėjui duodama ne mažesnė suma kita valiuta.

5. Pensijų turtą taip pat draudžiama įkeisti, juo garantuoti arba laiduoti kitų asmenų įsipareigojimų vykdymą.

6. Pensijų fondo lėšomis taip pat negali būti sudaromi sandoriai dėl vertybinių popierių, pinigų rinkos priemonių, kurių jis neturi, perleidimo.

48 straipsnis. Investavimo apribojimai

1. Iki 70 procentų turto, kuriuo dengiami techniniai atidėjiniai, arba viso pensijų fondų, kurių dalyviai prisiima investicijų riziką (šio įstatymo 2 straipsnio 2 dalis), portfelio gali būti investuojama į akcijas, perleidžiamus vertybinius popierius, laikomus akcijomis, ir įmonių obligacijas, kuriomis prekiaujama reguliuojamose rinkose. Pensijų asociacija turi teisę nuspręsti dėl šių vertybinių popierių santykinės dalies investicijų portfelyje.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nustatyta 70 procentų riba gali būti padidinta Vertybinių popierių komisijos leidimu, jeigu tokiu atveju užtikrinamas šio įstatymo 47 straipsnyje nurodytos „apdairaus asmens“ taisyklės laikymasis ir nėra pažeidžiami dalyvių ir išmokų gavėjų interesai.

3. Iki 30 procentų turto, kuriuo dengiami techniniai atidėjiniai, gali būti investuojama į turtą, išreikštą kitomis valiutomis negu tos, kuriomis išreikšti įsipareigojimai.

4. Draudžiama investuoti daugiau kaip 30 procentų pensijų fondo grynųjų aktyvų į akcijas, kitus vertybinius popierius, kurie laikomi akcijomis, ir į skolos vertybinius popierius, kuriais neleidžiama prekiauti reguliuojamoje rinkoje, arba investuojama ne mažiau kaip 70 procentų pensijų fondo grynųjų aktyvų į akcijas, kitus vertybinius popierius, kurie laikomi akcijomis, ir į skolos vertybinius popierius, kuriais leidžiama prekiauti reguliuojamoje rinkoje.

5. Ne daugiau kaip 5 procentai pensijų fondo grynųjų aktyvų gali būti investuojama į akcijas ir kitus vertybinius popierius, laikomus akcijomis, obligacijas, skolos vertybinius popierius ir kitas pinigines bei kapitalo rinkos priemones, išleistas to paties subjekto, taip pat ne daugiau kaip 10 procentų – į akcijas ir kitus vertybinius popierius, laikomus akcijomis, obligacijas, skolos vertybinius popierius ir kitas pinigines bei kapitalo rinkos priemones, kurias išleido vienai grupei priklausantys subjektai.

6. Į turtą, išreikštą kitomis valiutomis, negu išreikšti įsipareigojimai, gali būti investuota ne daugiau kaip 30 procentų pensijų fondo grynųjų aktyvų.

7. Pensijų turtas gali būti investuojamas į rizikos kapitalo rinkas.

8. Vertybinių popierių komisija turi teisę nustatyti griežtesnes investavimo taisykles, jeigu jos pagrįstos rizikos ribojimu, ypač atsižvelgiant į pensijų asociacijos prisiimtus įsipareigojimus.

9. Tuo atveju, kai Lietuvos Respublikoje įsteigta pensijų asociacija vykdo tarpvalstybinę veiklą šio įstatymo 57 straipsnyje nustatyta tvarka ir priimančiosios valstybės narės teisės aktai nustato specialias investavimo taisykles, taikomas tarpvalstybinės veiklos atveju, pensijų asociacija savo veikloje tokių taisyklių privalo laikytis investuodama tą turto dalį, kuri atitinka tarpvalstybinės veiklos mastą. Tokiu atveju turtas, kuriam taikomos specialios taisyklės, turi būti atskirtas nuo kito turto.

DEŠIMTASIS SKIRSNIS
INFORMACIJOS ATSKLEIDIMAS

49 straipsnis. Metinė finansinė atskaitomybė ir metinės veiklos ataskaitos

1. Pensijų asociacija turi parengti ir įstatuose nurodytame šalies dienraštyje ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo ataskaitinių finansinių metų pabaigos paskelbti visuotinio pensijų asociacijos narių susirinkimo patvirtintą metinę finansinę atskaitomybę ir metinę veiklos ataskaitą, atsižvelgdama į kiekvieną pensijų asociacijos pensijų fondą ir, kai taikoma, metinę finansinę atskaitomybę ir metines veiklos ataskaitas dėl kiekvieno pensijų fondo.

2. Pensijų asociacijos nuosavo turto ir pensijų turto buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės tvarką nustato Vyriausybė ar jos įgaliota institucija.

3. Metinė finansinė atskaitomybė ir metinės veiklos ataskaitos turi būti parengtos taip, kad atspindėtų tikrąją ir teisingą pensijų turto, pensijų asociacijos įsipareigojimų ir finansinę padėtį.

4. Metinėje finansinėje atskaitomybėje ir ataskaitose pateikiama informacija turi būti nuosekli, suprantama, teisingai pateikta ir pasirašyta pensijų asociacijos valdybos narių.

5. Metinės finansinės atskaitomybės duomenys turi būti audituoti. Auditoriaus išvada, įskaitant išlygas, turi būti pateikiama kaip ataskaitos priedas. Auditoriaus išvadoje turi būti nurodyta, ar tinkamai vykdomas grynųjų aktyvų vertės skaičiavimas, ar pensijų turtas investuotas pagal nustatytas taisykles, taip pat išvardyti visi šio įstatymo ir kitų teisės aktų pažeidimai. Vertybinių popierių komisijos reikalavimu pensijų asociacija ir (ar) auditorius privalo pateikti jai visą audito ataskaitą ir paaiškinimus dėl pensijų asociacijos nuosavo turto ir pensijų fondo finansinės atskaitomybės.

50 straipsnis. Dalyviams ir išmokų gavėjams teikiama informacija

1. Kiekvienam pensijų fondo dalyviui ne rečiau kaip kartą per kalendorinius metus pensijų asociacijos įstatų ir (ar) pensijų fondo taisyklių nustatyta tvarka raštu ar kitokia dalyvio pageidaujama forma turi būti pranešama apie jo vardu sumokėtų įmokų dydį (nurodant įmokų mokėtoją(-us), įmokų dalies pasiskirstymą, jam apskaičiuoto pensijų turto dydį (apskaitos vienetų skaičių, jų vertę), metinę investicijų grąžą, išskaitytų mokesčių dydį, glaustą pensijų asociacijos būklės aprašymą.

2. Dalyvių, išmokų gavėjų ar jų atstovų prašymu turi būti pateikiama šio įstatymo 49 straipsnyje nurodyta metinė finansinė atskaitomybė ir metinė veiklos ataskaita, o kai pensijų asociacija valdo daugiau negu vieną pensijų fondą, – ataskaita, susijusi su konkrečiu pensijų fondu, investavimo politikos principai, pensijų fondo taisyklės.

3. Dalyvio prašymu jam turi būti pateikiama išsami ir esminė informacija apie:

1) numatomą pensijų išmokų dydį, jei tai taikoma;

2) jam priklausančių išmokų dydį, kai nutraukiami darbo santykiai su finansuojančiu subjektu;

3) kai dalyvis prisiima investavimo riziką, – apie investavimo galimybių pasirinkimą, jei tai taikoma, ir apie faktinį investicijų portfelį, taip pat informaciją apie rizikos tikimybę ir su investicijomis susijusias išlaidas;

4) sąlygas, taikomas dalyvio perėjimui į kitos pensijų asociacijos pensijų fondą, kai nutraukiami darbo santykiai.

4. Pensijų asociacija turi tinkamai informuoti pensijų fondo dalyvius apie jų, kaip pensijų fondo dalyvių, teises. Dalyviams turi būti suteiktos galimybės gauti išsamią informaciją, padedančią įvertinti, kokį poveikį jų teisei į pensijų išmokas turės perėjimas dirbti į naują darbą kitoje valstybėje narėje ir perėjimas į kitą pensijų fondą toje valstybėje ir, esant galimybei, visą informaciją apie galimas pasirinkimo alternatyvas (informaciją apie galimą dalyvavimo pensijų asociacijos pensijų fonde mokestį ar sukaupto pensijų turto pervedimo per kredito įstaigą mokestį, apie jiems priklausančio pensijų turto dalį, kurią jie gautų, jeigu įgytų teisę į išmoką kreipimosi dieną, ir kt.). Informacija turi būti nemokamai pateikta jos prašančiam dalyviui ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo kreipimosi dienos. Jei dalyvis dėl tokios informacijos pateikimo jau kreipėsi į pensijų asociaciją per paskutinius 12 mėnesių, ši gali reikalauti iš besikreipiančio asmens pensijų taisyklėse nustatyto mokesčio už informacijos pateikimą. Šis mokestis visais atvejais negali viršyti būtinųjų informacijos pateikimo išlaidų.

5. Kiekvienam į pensiją išeinančiam arba kitais pagrindais teisę į išmokas įgijusiam išmokų gavėjui turi būti pateikiama informacija apie jam priklausančias pensijų išmokas ir atitinkamas jų pasirinkimo galimybes.

51 straipsnis. Vertybinių popierių komisijai teikiama informacija

1. Pensijų asociacija privalo Vertybinių popierių komisijai jos nustatyta tvarka pateikti šias periodines savo veiklos ir finansinės būklės ataskaitas:

1) kiekvienų finansinių metų finansinę atskaitomybę ir metų ataskaitą – per 4 mėnesius nuo ataskaitinių finansinių metų pabaigos;

2) kiekvienų finansinių metų pirmųjų 6 mėnesių (pusmečio) finansinę atskaitomybę ir ataskaitą – per 2 mėnesius nuo ataskaitinio pusmečio pabaigos.

2. Vertybinių popierių komisijos reikalavimu pensijų asociacija privalo parengti nurodyto

laikotarpio finansines ataskaitas.

3. Vertybinių popierių komisija nustato periodinių ataskaitų ir kitų ataskaitų turinio reikalavimus ir jų pateikimo Vertybinių popierių komisijai tvarką, taip pat turi teisę nustatyti kitas būtinas pateikti periodines ataskaitas ir dokumentus, detalizuoti šių dokumentų teikimo tvarką.

VIENUOLIKTASIS SKIRSNIS
PENSIJŲ ASOCIACIJŲ VEIKLOS PRIEŽIŪRA

52 straipsnis. Priežiūros institucija

1. Lietuvos Respublikos teritorijoje įsteigtų pensijų asociacijų ir pensijų turto valdytojų veiklą prižiūri ir už šio įstatymo 57 straipsnyje numatytą tarpvalstybinę veiklą yra atsakinga Vertybinių popierių komisija.

2. Vertybinių popierių komisija priežiūros funkcijas atlieka vadovaudamasi šiuo įstatymu, Vertybinių popierių rinkos įstatymu ir turi šio bei kitų įstatymų numatytas teises ir pareigas.

3. Vertybinių popierių komisijos veiksmai ar neveikimas skundžiami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

4. Vertybinių popierių komisija atlieka šias funkcijas:

1) rengia, tvirtina, keičia ir pripažįsta netekusiais galios šio įstatymo numatytus teisės aktus;

2) teikia oficialius išaiškinimus ir rekomendacijas pensijų asociacijų veiklos klausimais;

3) įtraukia pensijų asociacijas į Pensijų asociacijų sąrašą ir išbraukia jas iš šio sąrašo;

4) stebi, analizuoja, tikrina ir kitaip prižiūri pensijų asociacijų veiklą;

5) duoda privalomus nurodymus dėl teisės aktų pažeidimų šalinimo, taiko šiame ir kituose įstatymuose nustatytas poveikio priemones;

6) atlieka kitas šiame ir kituose įstatymuose nustatytas funkcijas.

5. Vertybinių popierių komisija, atstovaudama pensijų asociacijos narių interesams, turi teisę kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo.

6. Vertybinių popierių komisija, vykdydama pensijų asociacijų veiklos priežiūrą, turi šias teises:

1) iš visų fizinių ar juridinių asmenų gauti informaciją ir paaiškinimus, reikalingus priežiūros funkcijoms atlikti;

2) iš pensijų asociacijos, asmenų, įgaliotų veikti pensijų asociacijos vardu ar sąskaita, gauti bet kurią informaciją visais pensijų asociacijos veiklos klausimais;

3) prižiūrėti pensijų asociacijos ir kitų asmenų tarpusavio ryšius, kai tam tikros pensijų asociacijos funkcijos yra perduotos šiems asmenims, jeigu tai turi įtakos pensijų asociacijos finansinei būklei arba iš esmės susiję su veiksminga priežiūra;

4) periodiškai gauti iš pensijų asociacijos ir pensijų turto valdytojo informaciją apie pensijų fondo investavimo politikos principus, metinę finansinę atskaitomybę ir metines veiklos ataskaitas bei visus kitus priežiūrai būtinus dokumentus ir ataskaitas;

5) atlikti patikrinimus vietoje pensijų asociacijos patalpose, taip pat perduotų funkcijų patikrinimus vietoje, siekiant nustatyti, ar veikla vykdoma laikantis teisės aktų reikalavimų;

6) savo funkcijoms atlikti pasitelkti kompetentingus asmenis ir suteikti jiems reikiamus įgaliojimus;

7) už pensijų asociacijos valdymą atsakingiems asmenims taikyti poveikio priemones, tarp jų administracines ar finansinio pobūdžio priemones, kurios yra tinkamos ir būtinos užkirsti kelią pažeidimams, kenkiantiems dalyvių ir išmokų gavėjų interesams, arba jau atsiradusiems ištaisyti.

7. Vertybinių popierių komisija, atlikdama pensijų asociacijų, valdančių apibrėžtų išmokų pensijų fondus, priežiūrą, konsultuojasi ir bendradarbiauja su Lietuvos Respublikos draudimo priežiūros komisija.

8. Vertybinių popierių komisija, vykdydama šio įstatymo 57 straipsnyje nustatytas funkcijas ir teikdama informaciją apie Lietuvoje galiojančius socialinės apsaugos ir darbo teisės aktus, taikomus profesinių pensijų srityje, bendradarbiauja su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Ministerija teikia informaciją apie socialinės apsaugos ir darbo teisės reikalavimus, kurių laikymasis

yra privalomas kitose valstybėse narėse veikiantiems analogiškiems subjektams, priimantiems įmokas iš Lietuvos Respublikoje esančių finansuojančių subjektų, ir apie tai praneša Vertybinių popierių komisijai. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija taip pat turi informuoti Vertybinių popierių komisiją apie visus reikšmingus socialinės apsaugos ir darbo teisės nuostatų pasikeitimus profesinių pensijų srityje.

53 straipsnis. Vertybinių popierių komisijos teisė atlikti patikrinimus

1. Vertybinių popierių komisija, siekdama nustatyti, kaip pensijų asociacijos ir kiti asmenys laikosi šio įstatymo ir jo pagrindu priimtų teisės aktų, turi teisę organizuoti ir atlikti patikrinimus.

2. Atlikdami patikrinimą Vertybinių popierių komisijos darbuotojai turi teisę:

1) gauti žodžiu ar raštu asmenų, susijusių su tiriamais pažeidimais, paaiškinimus, reikalauti, kad šie asmenys atvyktų duoti paaiškinimų į patikrinimą atliekančio darbuotojo tarnybines patalpas;

2) pateikę tarnybinį pažymėjimą ir Vertybinių popierių komisijos ar jos įgalioto darbuotojo motyvuotą sprendimą atlikti patikrinimą (reviziją), laisvai įeiti į pensijų asociacijos, pensijų turto valdytojo, pensijų turto saugotojo, kitų juridinių asmenų, susijusių su galimais pažeidimais, patalpas, tikrinti dokumentus, apskaitos registrus ir kitus patikrinimui reikalingus informacijos šaltinius ir pagal tikrinimo medžiagą iš ekspertizės įstaigų gauti išvadas;

3) reikalauti padaryti apskaitos dokumentų, sutarčių, įsakymų ir kitų dokumentų, kuriuos Vertybinių popierių komisija laiko svarbiais tyrimui, kopijas;

4) laikinai paimti tikrinamų pensijų asociacijų, pensijų turto valdytojų, pensijų turto saugotojų dokumentus, kurie gali būti panaudojami kaip pažeidimo įrodymai, palikdami motyvuotą sprendimą dėl dokumentų paėmimo ir paimtų dokumentų apyrašą;

5) pateikę Vertybinių popierių komisijos motyvuotą sprendimą, gauti iš banko įstaigų duomenis, pažymas ir finansinių operacijų, susijusių su tikrinamu objektu, dokumentų kopijas.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nustatytoms teisėms įgyvendinti Vertybinių popierių komisija turi teisę pasitelkti policijos pareigūnus.

54 straipsnis. Pensijų asociacijoms taikomos poveikio priemonės

Vertybinių popierių komisija turi teisę pensijų asociacijoms taikyti šias poveikio priemones:

1) įspėti dėl veiklos trūkumų bei pažeidimų ir nustatyti jų pašalinimo terminus;

2) vadovams ar darbuotojams skirti administracines nuobaudas;

3) skirti šio įstatymo numatytas pinigines baudas;

4) apriboti pensijų asociacijos veiklą;

5) uždrausti pensijų asociacijos veiklą ir išbraukti ją iš Pensijų asociacijų sąrašo;

6) apriboti ar uždrausti disponavimą pensijų turtu;

7) įpareigoti pakeisti pensijų turto valdytoją ir (ar) pensijų turto saugotoją;

8) siekdama apsaugoti pensijų fondų dalyvių ir išmokų gavėjų interesus, apriboti pensijų asociaciją valdančių asmenų visus arba dalį įgaliojimų, kuriuos jie turi pagal šį įstatymą, pavesti šiuos įgaliojimus vykdyti turinčiam teisę specialiam atstovui.

55 straipsnis. Poveikio priemonių taikymo pagrindas

1. Šio įstatymo nustatytos poveikio priemonės gali būti taikomos esant bent vienam iš šių pagrindų:

1) pensijų asociacija Vertybinių popierių komisijai pateikė neteisingą informaciją;

2) Vertybinių popierių komisijai nepateikta priežiūrai atlikti būtina informacija ar dokumentai;

3) nebetenkinamos sąlygos, kuriomis remiantis buvo suteiktas leidimas veikti;

4) pažeisti Lietuvos Respublikos įstatymai ar kiti teisės aktai;

5) pensijų asociacija nesugeba tinkamai apsaugoti pensijų fondų dalyvių ir išmokų gavėjų interesų;

6) nebesilaikoma pensijų asociacijos veiklos sąlygų;

7) pensijų asociacija šiurkščiai pažeidžia savo pareigas;

8) tarpvalstybinės veiklos atveju, kai pensijų asociacija nesilaiko priimančiosios valstybės narės socialinės apsaugos ir darbo teisės reikalavimų, taikomų profesinių pensijų srityje.

2. Poveikio priemonė parenkama atsižvelgiant į pažeidimo, kurio pagrindu ji taikoma, turinį ir pažeidimo bei poveikio priemonės taikymo padarinius pensijų asociacijai, dalyvių bei išmokų gavėjų interesams ir finansų sistemos saugumui. Poveikio priemonių taikymo klausimas svarstomas iš anksto apie tai pranešus pensijų asociacijai ir sudarius jai galimybes pasiaiškinti. Pensijų asociacijos atstovo neatvykimas į klausimo svarstymą ar paaiškinimų nepateikimas nėra kliūtis priimti sprendimą taikyti poveikio priemones.

3. Bet kuris sprendimas taikyti poveikio priemones pagrindžiamas aiškiais motyvais ir apie jį pranešama pensijų asociacijai.

4. Sprendimas taikyti poveikio priemones gali būti priimtas, jei nuo pažeidimo įvykdymo dienos yra praėję ne daugiau kaip 2 metai, o esant tęstiniam pažeidimui, – ne daugiau kaip 2 metai nuo pažeidimo paaiškėjimo dienos.

56 straipsnis. Piniginės baudos už Įstatymo pažeidimą

Vertybinių popierių komisija, vadovaudamasi Vertybinių popierių rinkos įstatymo 62 straipsnyje nustatyta tvarka, turi teisę skirti baudas:

1) juridiniams asmenims, neįtrauktiems į Pensijų asociacijų sąrašą ar iš jo išbrauktiems, jeigu jie verčiasi kaip pensijų asociacijos, – iki 100 tūkstančių litų;

2) juridiniams asmenims, jeigu jei verčiasi kaip pensijų turto valdytojai be Vertybinių popierių komisijos leidimo, – iki 100 tūkstančių litų;

3) fiziniams asmenims (valdymo organų nariams, likvidatoriui, aktuarui, auditoriui), pažeidusiems šį įstatymą, – iki 20 tūkstančių litų;

4) asmenims, kurie nevykdo teisėtų Vertybinių popierių komisijos nurodymų, – iki 30 tūkstančių litų.

DVYLIKTASIS SKIRSNIS
TARPVALSTYBINĖ VEIKLA IR BENDRADARBIAVIMAS

57 straipsnis. Tarpvalstybinė veikla

1. Lietuvos Respublikos finansuojantys subjektai turi teisę mokėti įmokas į analogiškus subjektus, kuriems išduotas leidimas veikti kitoje valstybėje narėje, laikydamiesi šio įstatymo 7 straipsnio 2 dalies nuostatų ir Lietuvos Respublikoje galiojančių socialinės apsaugos ir darbo teisės aktų.

2. Lietuvos Respublikoje įsteigta pensijų asociacija turi teisę priimti įmokas iš finansuojančių subjektų, esančių kitų valstybių narių teritorijose, jei tam yra suteiktas išankstinis Vertybinių popierių komisijos leidimas.

3. Kreipiantis dėl išankstinio leidimo priimti įmokas iš kitų valstybių narių teritorijose esančių finansuojančių subjektų, Vertybinių popierių komisijai turi būti pateikiamas pranešimas, kuriame nurodoma tokia informacija:

1) valstybė(-ės) narė(-ės), iš kurios(-ių) teritorijoje(-se) esančių subjektų ketinama priimti įmokas (finansavimą), – priimančioji valstybė narė;

2) finansuojančio subjekto pavadinimas;

3) pagrindinės pensijų fondo, į kurį finansuojantis subjektas mokės įmokas, ypatybės.

4. Vertybinių popierių komisija, gavusi šio straipsnio 3 dalyje nurodytą pranešimą, jeigu neturi priežasčių abejoti, kad pensijų asociacijos administravimo struktūra arba finansinė padėtis ar ją valdančių asmenų gera reputacija, profesinė kvalifikacija arba patirtis yra suderinama su priimančiojoje valstybėje narėje siūloma veikla, per tris mėnesius nuo visos šio straipsnio 3 dalyje nurodytos informacijos gavimo perduoda ją priimančiosios valstybės narės kompetentingai priežiūros institucijai ir atitinkamai apie tai praneša pensijų asociacijai.

5. Vertybinių popierių komisija tvarko pensijų asociacijų sąrašą, kuriame kaupiama informacija apie valstybes nares, kuriose leidžiama tarpvalstybinė veikla.

6. Jei kitos valstybės narės kompetentinga priežiūros institucija, gavusi tokį Vertybinių popierių komisijos pranešimą, per du mėnesius nuo pranešimo gavimo dienos praneša Vertybinių popierių komisijai apie toje valstybėje narėje galiojančius socialinės apsaugos ir darbo teisės aktų reikalavimus, kurie yra taikomi profesinių pensijų srityje ir pagal kuriuos toje valstybėje narėje turi būti valdomas pensijų fondas, į kurį įmokas moka tos valstybės narės teritorijoje esantys finansuojantys subjektai; investavimo taisykles, kurios taikomos toje valstybėje narėje kitų valstybių narių pensijų asociacijų ar analogiškų subjektų pensijų fondams; informacijos pateikimo dalyviams ir išmokų gavėjams reikalavimus, Vertybinių popierių komisija tokią informaciją nedelsdama perduoda pensijų asociacijos atstovams.

7. Pensijų asociacija, gavusi šio straipsnio 6 dalyje nurodytą pranešimą arba jeigu pasibaigus šio straipsnio 6 dalyje nurodytam laikotarpiui iš Vertybinių popierių komisijos negaunamas joks pranešimas, gali pradėti valdyti priimančiojoje valstybėje narėje finansuojančio subjekto finansuojamą pensijų fondą pagal priimančiosios valstybės narės socialinės apsaugos ir darbo teisės aktų reikalavimus, taikomus profesinių pensijų srityje, ir visas taisykles, kurios taikomos toje valstybėje narėje kitų valstybių narių pensijų asociacijų ar analogiškų subjektų pensijų fondų investavimui, taip pat informacijos teikimui dalyviams ir išmokų gavėjams.

8. Tuo atveju, kai Vertybinių popierių komisija gauna kitos valstybės narės kompetentingos priežiūros institucijos pranešimą apie kitoje valstybėje narėje įregistruoto analogiško subjekto ketinimą priimti įmokas iš Lietuvos Respublikos finansuojančio subjekto, ji per du mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo praneša tos valstybės narės kompetentingai priežiūros institucijai apie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo teisės aktų reikalavimus, taikomus profesinių pensijų srityje, pagal kuriuos Lietuvos Respublikoje turi būti valdomas pensijų fondas, į kurį įmokas moka Lietuvos Respublikos finansuojantys subjektai, investavimo taisykles, taikomas analogiškų subjektų Lietuvoje pensijų fondams, jei tokios yra nustatytos, ir informacijos pateikimo dalyviams ir išmokų gavėjams reikalavimus.

9. Vertybinių popierių komisija privalo pranešti analogiško subjekto buveinės valstybės narės kompetentingoms priežiūros institucijoms apie visus esminius socialinės apsaugos ir darbo teisės aktų reikalavimų, taikomų profesinių pensijų srityje, pasikeitimus, kurie gali turėti įtakos pensijų fondų charakteristikoms, kiek tai susiję su pensijų fondų, kuriuos finansuoja Lietuvos Respublikos finansuojantis subjektas, valdymu, ir apie visų investavimo bei informacijos pateikimo dalyviams ir išmokų gavėjams taisyklių pasikeitimus.

10. Vertybinių popierių komisija, bendradarbiaudama su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, nuolatos prižiūri, ar analogiškų subjektų, valdančių Lietuvos Respublikos finansuojančių subjektų finansuojamus pensijų fondus, veikla atitinka Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo teisės reikalavimus, taip pat informacijos pateikimo dalyviams ir išmokų gavėjams reikalavimus.

11. Jei Vertybinių popierių komisija, atlikdama šio straipsnio 10 dalyje nurodytą priežiūrą, nustato pažeidimus, apie tai ji nedelsdama praneša analogiško subjekto buveinės valstybės narės kompetentingai priežiūros institucijai, kuri, derindama veiksmus su Vertybinių popierių komisija, imasi priemonių užtikrinti, kad analogiškas subjektas nutrauktų nustatytą socialinės apsaugos ir darbo teisės aktų pažeidimą.

12. Vertybinių popierių komisija, derindama veiksmus su priimančiosios valstybės narės kompetentinga priežiūros institucija, taip pat nedelsdama imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad Lietuvos Respublikoje įregistruota pensijų asociacija, valdanti pensijų fondą, priimdama įmokas iš kitos valstybės narės teritorijoje esančio finansuojančio subjekto, nutrauktų pažeidimus, apie kuriuos Vertybinių popierių komisiją informavo tos valstybės narės kompetentinga priežiūros institucija.

13. Jeigu nepaisant priemonių, kurių ėmėsi buveinės valstybės narės kompetentinga priežiūros institucija, arba jeigu buveinės valstybėje narėje trūksta atitinkamų priemonių, analogiškas subjektas ir toliau pažeidžia Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo teisės aktų reikalavimus, taikomus profesinių pensijų srityje, Vertybinių popierių komisija, apie tai pranešusi buveinės valstybės narės kompetentingai priežiūros institucijai, gali imtis reikiamų

priemonių, kurios užkirstų kelią tolesniems pažeidimams arba kuriomis būtų už juos baudžiama, tarp jų, jei būtina, užkirsti kelią Lietuvos Respublikoje veikti analogiškam subjektui.

58 straipsnis. Baigiamosios nuostatos

1. Įstatymas įsigalioja po 3 mėnesių nuo jo paskelbimo „Valstybės žiniose“.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, Vertybinių popierių komisija ir Draudimo priežiūros komisija iki šio įstatymo įsigaliojimo parengia ir patvirtina šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

3. Biudžetinės įstaigos įsipareigojimus dėl šiuo įstatymu reglamentuojamo profesinių pensijų kaupimo savo darbuotojams gali prisiimti tik turėdamos šiam tikslui skirtus asignavimus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS VALDAS ADAMKUS

_____

Lietuvos Respublikos

profesinių pensijų kaupimo įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 1980 m. spalio 20 d. Tarybos direktyva 80/987/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su darbuotojų apsauga jų darbdaviui tapus nemokiam, suderinimo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 5 skyrius, 1 tomas, p. 217).

2. 1986 m. liepos 24 d. Tarybos direktyva 86/378/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo įgyvendinimo profesinėse socialinės apsaugos sistemose (OL 2004 m. specialusis leidimas, 5 skyrius, 1 tomas, p. 327).

3. 1996 m. gruodžio 20 d. Tarybos direktyva 96/97/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 86/378/EEB dėl vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principo įgyvendinimo profesinėse socialinės apsaugos sistemose (OL 2004 m. specialusis leidimas, 5 skyrius, 3 tomas, p. 232).

4. 1998 m. birželio 29 d. Tarybos direktyva 98/49/EB dėl pagal darbo sutartį dirbančių asmenų ir savarankiškai dirbančių asmenų, persikeliančių Bendrijoje, teisių į papildomą pensiją išsaugojimo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 5 skyrius, 3 tomas, p. 323).

5. 2003 m. birželio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/41/EB dėl profesinių pensijų institucijų veiklos ir priežiūros (OL 2004 m. specialusis leidimas, 5 skyrius, 3 tomas, p. 350).

_____